

INVERSIÓ XINESA PEL
DESENVOLUPAMENT DE
L'ÀFRICA SUBSAHARIANA

ÍNDIX

Resum / Abstract	6
1. Introducció	7
1.1 Justificació	7
1.2 Objectius i metodologia	8
2. Recorregut per la història	9
2.1 Relacions durant la guerra freda (Moviment de Països No Alienats)	9
2.2 Evolució socioeconòmica de Xina	11
2.3 Fòrum per la Cooperació Xina-Àfrica	13
3. Interessos de Xina	14
3.1 Recursos naturals	15
3.2 Emigració i mà d'obra	17
3.3 Poder geopolític	18
4. Inversió exponencial	19
4.1 Inversió Directe	20
4.2 Ajudes humanitàries	22
4.3 Comerç	23
4.4 Empreses	24
4.4.1 Noves associacions	25
4.4.2 Perfil empresarial xinès	26
5. Model de desenvolupament africà	28
5.1 Objectius	28
5.2 Recursos	30

5.3 Pol ítica interna.....	30
5.3.1 Pol ítica econ òmica	30
5.3.2 Pol ítica de cooperaci ó.....	31
5.3.3 Pol ítica energ ètica.....	33
5.3.4 Pol ítica humanit ària	34
5.3.5 Corrupci ó.....	35
6. Kenya i Xina.....	37
6.1 Context hist òric.....	37
6.2 Situaci ó soci-econ òmica	38
6.3 Relacions amb Xina.....	40
6.3 Empreses emprenedores: Housing Developer Ltd.	41
6.4 Futur.....	42
7. Resultats	43
7.1 PIB i desenvolupament hum à.....	43
7. 2 Economia local	44
7. 3 Globalitzaci ó amb Xina	45
7. 4 Riquesa, pobresa i desigualtat	45
7.5 Opini ó P ública	46
8. El pr òxim pas d' Àfrica	48
8.1 Riscos.....	48
8.1.1 Riscos Econ òmics	48
8.1.2 Demografia i Urbanitzaci ó.....	49
8.1.3 Protecci ó mediambiental.....	50

8.2 Oportunitats	51
8.2.1 Progrés i Innovació.....	52
8.2.2 Sector Terciari i Turisme	52
8.2.3 Societat.....	53
8.3 Ordre internacional	54
9. Conclusions	56
10. Annexos.....	57
10.1 Glossari.....	58
10.2 Bibliografia i Webgrafia	63
10.2.1 Referències en l'informe.....	63
10.2.2 Bibliografia	65
10.2.3 Webgrafia.....	66
10.3 Mapes.....	72
Mapa 1: Els països membres de la MPNA	72
Mapa 2: Recursos naturals de l'Àfrica.....	73
Mapa 3: Comunitats econòmiques africanes	74
Mapa 4: Corrupció en els estats africans	76
Mapa 5: El PIB i l'índex de desenvolupament humà de l'Àfrica	77
Mapa 6: Coeficient de Gini de l'Àfrica	79
10.4 Taules.....	80
Taula 1: Producció, importació i consum de petroli i gas natural de la Xina.....	80
Taula 2: Distribució de la població emigrant xinesa a l'Àfrica	81
Taula 3: IED anual de la Xina en regions de l'Àfrica subsahariana	82

10.5 Gràfiques	83
Gràfica 1: IED acumulada de la Xina a l'Àfrica.....	83
Gràfica 2: Comerç de l'Àfrica subsahariana amb la Xina	85
Gràfica 3: Comerç dels EEUU amb l'Àfrica subsahariana.....	86
Gràfica 4: Urbanització de l'Àfrica	87
10.6 Entrevista a Cheng Jie Li Chen	88

Resum / Abstract

Català

Aquest treball de recerca tracta sobre l'impacte de les inversions xineses en el panorama econòmic subsaharià. El treball està dividit en dos grans blocs: el primer d'ells és la relació sino-africana, i degut a la gran extensió d'aquest només es tractarà en l'àmbit econòmic; l'altra és el desenvolupament actual de l'Àfrica subsahariana, presentat juntament amb un conjunt de factors i variants que poden condicionar el seu futur.

Hem pogut arribar a conclusió que en el marc econòmic actual la inversió estrangera constitueix un incentiu primordial pel creixement econòmic, però aquesta ha d'anar acompanyada d'unes bases sociopolítiques estables i unes infraestructures adequades. La inversió xinesa a l'Àfrica no solament constitueix una activitat econòmica moguda pels interessos sinó que paral·lelament genera un valor social i ètic sobre la població africana afectada per la pobresa radical i la falta de suport.

Paraules clau: inversions xineses, relació sino-africana, creixement econòmic, valor social i ètic.

English

This research project presents an insight of the impact of the Chinese foreign investment in the sub-Saharan economy. The project is divided into two blocs: firstly, the Sino-African relationship, and because of its length only the economic relationship will be discussed; the other part consists of the sub-Saharan development, presented with a number of factors and variants that can determine their future.

We have come to the conclusion that under the current economic system foreign investment is a primary incentive for economic growth, but it must be accompanied by stable socio-political conditions and adequate infrastructures. Chinese investment in Africa is not only an economic activity driven by interests but simultaneously it adds social and ethical values on the African population struck by poverty and lack of support.

Key words: Chinese foreign investment, Sino-African relationship, economic growth, social and ethical values.

1. Introducció

En la última dècada, el creixement explosiu de Xina ha posat en dubte l'ordre econòmic mundial, les potències socioeconòmiques formades després de la Guerra Freda estan desmuntant-se i en el seu lloc s'aixequen noves societats que anteriorment anomenàvem els països en vies de desenvolupament. El desenvolupament africà també està canviant i Xina jugarà un paper molt important, en els últims anys Xina s'ha tornat el major aliat d'Àfrica i actualment és el major inversor en el continent.

Ja no és cap secret l'interès que té Xina en el continent africà, tanmateix el panorama contemporani causa inquietuds i temor davant la incertesa del futur de la projecció econòmica, el resultat i les conseqüències d'aquesta actuació seran la clau que determinarà l'escenari econòmic mundial. Les intenses relacions diplomàtiques xineses, el creixent intercanvi comercial i les grans inversions de capital deixen a les potències occidentals amb un paper secundari.

1.1 Justificació

Quina implicació tindrà la presència de Xina a l'Àfrica en un futur? Aquesta pregunta ha creat un gran debat sobre les característiques de l'actuació xinesa en el continent i les possibles conseqüències que pot portar a l'economia mundial, especialment una economia capitalista en procés de globalització.

No hi ha dubte de la importància que tindrà aquesta actuació en el nostre futur i per tant el coneixement profund de la situació és un avantatge pels economistes, empresaris i altres analistes. En el meu cas, crec que l'aprofundiment en el tema em permetrà comprendre molts aspectes d'àmbit socioeconòmic ja que té una relació directa amb múltiples temes d'actualitat. Àfrica sol ser considerada el continent més pobre i amb menys implicació a l'ordre econòmic actual, però en els pròxims anys aquesta situació pot canviar radicalment i una prèvia introducció serà útil per comprendre el nou futur econòmic.

Un altre fet que m'ha influenciat a l'hora de la decisió del tema del treball de recerca ha sigut l'empresa a Nairobi que pertany al meu pare i els seus socis. El contacte amb la societat africana i les seves experiències a Kenia m'han donat una visió més propera del continent. Per això he dedicat un apartat per aprofundir en un país concret, en aquest cas Kenya.

1.2 Objectius i metodologia

Aquest treball té aquests principals objectius:

- Aprofundir en les relacions sinó-africanes
- Observar l'impacte de les inversions xineses al desenvolupament africà
- Entendre la situació contemporània de l'Àfrica subsahariana
- Aprendre i utilitzar les eines estadístiques per realitzar un informe

El treball s'ha basat principalment en l'extracció i anàlisi de dades per formar conclusions sobre el desenvolupament de l'Àfrica i la participació xinesa en aquest progrés. Aquesta recopilació de dades ha consistit principalment en l'accés a bases de dades o documents oficials amb accés públic via internet.

He cregut convenient concretar en un país africà, en aquest cas Kenia. Els motius són la important presència xinesa a Kenia, el seu creixement espectacular dintre la seva àrea i el coneixement a través del meu pare, que participa en una empresa immobiliària a Nairobi.

Les conclusions i especulacions personals expressades al final del treball són subjectives, per tant cada lector és susceptible a la formació de conclusions pròpies i diferents a les d'aquest treball.

Sobre les referències, aplicarem aquest criteri:

- Peus de pàgina: s'indicaran amb **números en super índex** a continuació de la paraula o oració en qüestió. El peu de pàgina es trobarà en la secció inferior de la mateixa pàgina. Aquests estan ordenats numèricament en funció de l'ordre d'aparició.
- Referents bibliogràfics: s'indicaran amb **números romans en super índex** a continuació de la oració en qüestió. El referent bibliogràfic es trobarà en l'apartat "10.2.1 Referències en l'informe". Aquests estan ordenats numèricament en funció de l'ordre d'aparició.
- Glossari: s'indicarà amb un * al costat de les paraules en qüestió. En el cas que s'utilitzi més d'un vegada, només apareixerà una vegada per pàgina i es marcarà el primer cas si sorgeix més d'una vegada en la mateixa pàgina. Aquest es troba en l'apartat "10.1 Glossari".
- Annexos: s'indicarà el nom, l'apartat i la pàgina on s'ha de consultar.

2. Recorregut per la història

Els primers contactes documentats entre les civilitzacions europees i d'Àfrica del Nord amb les cultures asiàtiques es remunten als segles II i III a.C , quan els camins que unien Àsia amb Europa i Àfrica eren coneguts amb com la Ruta de la Seda. La ruta era la via de comunicació més important entre Xina i el Mediterrani, en la qual hi transitaven persones, pedres precioses, tresors, seda i altres béns exòtics. Les rutes de les caravanes enllaçaven múltiples ciutats prosperes en les quals si constituïen grans mercats i centres multiculturals on el coneixement contemporani i les invencions es compartien. Els paisatges entranyables, els camins perillosos i les cultures exòtiques que embarga la Ruta de la Seda van quedar ser retratats en el llibre "*Il Milione*", més conegut com "Els viatges de Marco Polo", escrit pel comerciant Marco Polo durant la seva expedició a Xina entre 1271 i 1291.

A finals del segle XIV la navegació marítima i la construcció de vaixells a Xina era significativament més avançada que els seus contemporanis europeus. D'aquesta època ens queda el record de l'Almirall Zheng He (1371 – 1433) al comandament d'una de les majors flotes de la història –en aquell moment era més gran que totes les flotes europees juntes-. La seva flota viatjava i comerciava a través de l'Oceà Índic, l'Oceà Pacífic, el Mar d'Aràbia i les costes de l'Est d'Àfrica. La sobirania xinesa a l'Àsia i a l'Oceà Índic afavoria el comerç i l'intercanvi de cultura. Les relacions diplomàtiques entre Xina i els poblats africans consistien bàsicament en viatges de cortesia on s'oferien regals o tresors a l'emperador xinès.

Amb inicis dels viatges intercontinentals de Vasco de Gama, les rutes terrestres van perdre importància i la van cedir a les rutes marítimes, concretament a través de l'Oceà Índic. Durant més de 400 anys, els imperis europeus van utilitzar les rutes traçades per Vasco de Gama i Fernando de Magallanes – rodejant la costa d'Àfrica – per colonitzar les terres d'Àsia i Àfrica. Sota la supremacia europea, les antigues civilitzacions afro-asiàtiques patiran un declivi que s'allargarà fins a la descolonització al segle XX.

2.1 Relacions durant la guerra freda (Moviment de Països No Alienats)

Després de la caiguda del feixisme el 1945, els imperis colonials es van desplomar deixant via lliure a la descolonització mundial i conseqüentment a la formació d'estats independents al llarg dels següents 50 anys, acabant així amb la dominació europea. Tanmateix, l'eufòria de la

llibertat es va veure eclipsada pel fet que en molts països, els nous dirigents eren dictadors locals que utilitzaven les eines colonials europees en el seu benefici.

Les relacions polítiques i econòmics entre Xina i els estats africans es van reforçar al veure's apartats neutralment en la Guerra Freda. L'enfrontament indirecte entre les dues potències mundials, EEUU i URSS, i la formació de grans aliances militars, OTAN i el Pacte de Varsòvia respectivament, va desencadenar la formació del Moviment de Països No Alineats (MPNA) a Belgrad (Sèrbia) en 1961.

Prèviament, entre el 18 de abril i el 24 de abril de 1955, es va celebrar la Conferència de Bandung (Indonèsia). A la reunió hi van assistir 29 estats d'Àsia i Àfrica els quals la majoria acabaven d'accedir a la independència. El moviment sorgit condemna el colonialisme i proposa un sistema que afavoreixi la cooperació econòmica i la cultura afroasiàtica. Els resultats van ser la afirmació de la independència i la igualtat de tots els pobles afroasiàtics i la iniciació d'un moviment solidari internacional que tindrà continuïtat en les conferències germanes en El Caire (1957) i Belgrad (1961).

El MPNA està compost per 117 països i un territori autònom, a més de 18 països i múltiples organitzacions observadores. En molts casos, les arrels dels països components de la organització internacional compartien una base similar com podia ser el nacionalisme europeu o el marxisme rus que afavorien la comprensió i cooperació davant el neocolonialisme capitalista, la segregació social i el racisme.

Mapa 1. Els països membres de la MPNA: observeu la pàgina 72

L'objectiu principal dels fundadors del moviment era la lluita per la sobirania dels nous països independents davant les adversitats contemporànies i fomentar el neutralisme en la Guerra Freda. Concretament contemplaven el desarmament i la coexistència pacífica degut a que el perill d'una guerra nuclear era real. A més a més, concebien la creació d'un nou ordre econòmic, fora del bipolarisme contemporani i que fomentés el desenvolupament dels països recent independitzats. Tot això queda reflectit en el discurs del primer ministre xinès Zhou Enlai en la Conferència de Bandung (1955):

“[...] La mayor í de los pa íes afroasiáticos, incluido China, estamos muy atrasados económicamente debido a la prolongada colonización. Por eso, no sólo pedimos la independencia política sino también la económica. Por supuesto, la independencia política que exigimos no implica una política de exclusión para los pa íes no afroasiáticos. Pero la

época en que los países occidentales dominaban nuestro destino ha pasado y éste ha de ser dirigido por nosotros mismos. Debemos trabajar para lograr la independencia económica de cada uno de nuestros países y eso no significa rechazar la cooperación económica con las naciones de otros continentes. Sin embargo, exigimos cambiar la situación de explotación en que los atrasados países orientales nos encontramos respecto a los colonizadores occidentales y queremos desarrollar una economía independiente y de autodecisión. [...]"⁽¹⁾

Després la caiguda de la Unió Soviètica a finals dels anys 80, es va celebrar la Conferència de Yakarta (Indonèsia, 1992) per posar un punt i apart a la organització, en aquesta reunió es va plantejar el futur del moviment i consegüentment un canvi d'estratègia. Les postures més rellevants actualment són la defensa dels interessos dels membres en reunions internacionals, mantenir l'equilibri econòmic internacional i oferir oportunitats als membres subdesenvolupats.

Paral·lelament al MPNA, es va formar el "Grup dels 77" el 1964. El grup estava format per 77 països en procés de desenvolupament – actualment 133- per oferir una postura més coordinada en les resolucions de la ONU. L'objectiu del grup és defensar els interessos dels seus components a nivell internacional i promoure la participació, cooperació i la coordinació socioeconòmica dels seus membres. A més, s'ha creat un sistema global de preferència comercial als països en vies de desenvolupament a través de la reducció de aranzels per productes agraris i manufactures.

2.2 Evolució socioeconòmica de Xina

L'altre fet rellevant que ens porta a la situació actual són els canvis interns que ha patit Xina abans i després de la instauració del comunisme maoista*. Xina havia estat sotmesa a una llarga guerra civil que s'allargava des de 1927 que enfrontava el Partit Comunista Xinès (PCCh)* i el partit nacionalista Guo Ming Tang. Paral·lelament, es veu involucrada a la Segona Guerra Mundial on es veu obligada a contrarestar la força invasora japonesa. Aquest conflicte obligarà a firmar una treva entre els dos partits hostils i lluitar contra l'enemic comú. Malgrat el pacte de no-agressió, la tensió entre els dos partits xinesos augmentava i just al finalitzar la Segona Guerra Mundial, la guerra civil va estallar de nou amb al final victoriós del partit comunista de Mao a l'octubre del 1949.

Al llarg d'un període de 37 anys, Xina va estar sota conflicte bèl·lic constant que va acabar devastant el país: més de 25 milions de víctimes tant soldats com civils i una crisi econòmica

crònica afectada per la hiperinflació i la fam. Aleshores, el govern de Mao va provar de reconstruir la economia de Xina seguint un model soviètic que serà conegut com el “Gran Salt Endavant” (1958-60). Consistia principalment en la concentració de mà d’obra en la indústria metal·lúrgica i la col·lectivització de les terres per aproximar-se al model soviètic. No obstant, aquesta política i diverses catàstrofes naturals provocaran la “Gran Fam Xina” i després desencadenarà la “Revolució Cultural Proletària”, on es restituirà el liderat insubstituïble de Mao Zedong a través de la limitació dels intel·lectuals i la reeducació amb valors comunistes-maoïstes. A partir de llavors el moviment obrer es va substituir pel moviment camperol ja que la majoria de la població es dedicava al sector agrícol i la indústria a la Xina encara no s’havia desenvolupat.

Originalment, la política econòmica de la República Popular Xina era rígida i dirigida per l’estat, basat en el pacte entre l’estat i les masses obreres. Tanmateix, els líders xinesos, a diferència dels soviètics, van preveure la necessitat de transformar la seva economia per adaptar-se a les noves tendències internacionals.

Sota el lideratge de Deng Xiaoping, a partir del 1977, Xina es va apartar de la política soviètica, apropant-se a occident amb l’inici de l’economia de mercat socialista. La transició es van realitzar a partir de grans reformes per permetre la obertura i liberalització dels mercats; actualment les indústries bàsiques, els sectors financers i les indústries de telecomunicacions encara pertanyen majoritàriament a l’estat. No obstant, l’estat xinès no intervé rutinàriament per establir preus ni per afavorir les empreses públiques com es creu generalment, sinó que el domini de l’economia s’origina des de la inicial projecció de futur i la política econòmica aplicada per aconseguir-ho.

La política econòmica xinesa ha canviat al llarg dels anys i actualment ofereix un enfocament en la inversió estrangera, l’objectiu del qual és incrementar el nivell d’influència politicoeconòmica internacional. Paral·lelament a la intervenció econòmica a l’Àfrica, la inversió xinesa en els països desenvolupats ha augmentat considerablement. L’estiu del 2011 s’ha presenciat l’ajuda multimilionària de Xina per donar suport als països colpejats per la crisi de l’euro*, el gegant asiàtic ha destinat centenars de milions d’euros en la compra de bons públics espanyols i grecs. Últimament, Xina també ha tingut una gran presència a l’altra banda de l’Oceà Pacífic, la tresoreria americana ha cedit gran part dels seus bons* a l’estat xinès que busca un producte financer relativament segur i estable.

2.3 Fòrum per la Cooperació Xina-Àfrica

Actualment, la majoria dels països africans mantenen relacions diplomàtiques amb la Xina, 48 d'un total de 53. Les projeccions cooperatives i els forts vincles econòmics es veuen plasmats en la formació del Fòrum per la Cooperació Xina-Àfrica (FOCAC) el 2000. El FOCAC és una plataforma per la promoció del desenvolupament pacífic i col·lectiu que respon a la necessitat de comunicació i organització econòmica. Els seus objectius principals són la participació econòmica bilateral, la igualtat i l'obtenció mútua de beneficis.

Des de la inauguració de la FOCAC, s'han celebrat 4 conferències on hi participen els líders de la República Popular de Xina, els màxims representants dels estats africans, emprenedors xinesos i múltiples institucions internacionals. En la primera conferència, que es va celebrar l'any 2000 a Pequín, es va discutir el futur de la organització, el seu paper com a mediador d'un nou ordre políticoeconòmic internacional i de les maneres per millorar les relacions sino-africanes. En les següents conferències a Addis Ababa, Etiòpia (2003), Pequín (2006) i Sharm el-Sheikh, Egipte (2009), han consolidat les relacions diplomàtiques i econòmiques entre la Xina i els estats africans. Gràcies als èxits de les resolucions de la FOCAC, la cooperació sino-africana ha entrat en una nova etapa en que Xina té un paper decisiu en l'economia africana, proporcionant una forta unió per promoure el desenvolupament africà i afrontar noves adversitats.

En la Conferència de 2006 a Pequín, el president de la RPC Hu Jintao va expressar la amistat de Xina i Àfrica amb aquestes paraules: “[...]Durant les últimes cinc dècades, el poble xinès i els africans han forjat una estreta unitat, i la nostra amistat ha florit. Els intercanvis i la cooperació de Xina-Àfrica han augmentat en tots els camps i han donat resultats fructífers. En els assumptes internacionals, Xina i Àfrica compten amb la confiança i cooperen juntament per defensar els drets i interessos legítims dels països en desenvolupament.[...]”^(II)

3. Interessos de Xina

Cada cop la presència de Xina en Àfrica subsahariana és més rellevant, molts països desitgen obtenir beneficis del desenvolupament econòmic de Xina, però al mateix temps es preocupen pel fet que pugui arribar a ser una gran amenaça com a potencia politicoeconòmica. Això genera una gran discrepància a l'hora de determinar els motius de les inversions xineses a l'Àfrica. En general podem diferenciar dues tendències oposades, però que alhora ben argumentades i defensades:

Per una banda, recordem el passat històric compartit de Xina i Àfrica sota el colonialisme europeu. Després aquesta etapa d'obscuritat i subdesenvolupament, la cooperació de les dues parts ha contribuït significativament al desenvolupament xinès actual. Conseqüentment, es considera que Xina és capaç de comprendre la situació de malestar general a l'Àfrica i li dona suport per superar les dures condicions que la societat xinesa ha hagut de patir anteriorment. A més, Xina va declarar durant la Conferència de Bandung (1955), el respecte a la sobirania i la integritat de tots els països components del MPNA, com també el suport mutu i la cooperació econòmica. Deixant a part els efectes i les conseqüències d'aquesta intervenció econòmica, la relació entre l'Àfrica negra i Xina és promoguda per la política de desenvolupament pacífic (heping fazhan, en xinès) articulada per la RPCh* el 2005. Segons Xiong Gangkai, president del Institut de Estudis Estratègics Internacionals de Xina (IEEIC), *“En el transcurso del último año (2005), los líderes chinos han indicado en muchas grandes ocasiones que el país se apega al camino del desarrollo pacífico y que busca un desarrollo pacífico, abierto y cooperativo”*.^(III)

Contràriament a l'opinió anterior, hi ha sectors que defensen la postura d'una nova etapa de neocolonialisme* sino-africana. Molts experts consideren les inversions xineses com avantguardes al domini geopolític africà, a l'accés als recursos africans i l'obtenció de mà d'obra barata. Degut al creixent benestar creixent a Xina, la societat enriquida xinesa es vol descarregar del treball forçat al que han estat sotmesos durant tant de temps i per això busca un substitut a la mà d'obra local. A més, el creixement econòmic impulsa exponencialment el consumisme xinès de tal manera que els recursos local no tenen la capacitat de suportar una demanda tan gran. Per això, Àfrica és l'objectiu ideal: disposa d'una de les mans d'obres més barates del món i el continent africà és ric en minerals i combustibles fòssils, però també subministra fusta, peix i productes agrícoles. Àfrica satisfà més del 30% de les necessitats de petroli de Xina, del que un 10% prové del Sudan. No poques vegades han alertat de la poca

ètica en la intervenció econòmica xinesa, fins hi tot els més crítics han mencionat que Xina crea “un imperi esclavista” a Àfrica. ^(IV)

Cap de les dues posicions no descarta l’obtenció de beneficis posteriors a la inversió o a les ajudes econòmiques, encara que siguin a llarg termini. Àfrica forma part dels objectius d’expansió mundial xinesa, la situació geopolítica del continent el converteix en un actiu estratègic molt valuós. Durant l’última dècada s’ha notat una creixent emigració d’empreses i ciutadans xinesos a Àfrica, especialment Kenia, Angola i Sud-Àfrica. Ja no seria cap sorpresa que el territori africà es convertís en la plataforma d’expansió de les multinacionals xineses i un punt clau pel comerç internacional en les pròximes dècades.

Finalment trobem el suport polític que necessita Xina per evitar el reconeixement de Taiwan com a estat independent, per això l’única condició imposada oficialment per Xina és la desvinculació en assumptes polítics de Xina.

3.1 Recursos naturals

Xina és el segon major consumidor de cru i la seva demanda no té límit. Es preveu que en la pròxima dècada podrà duplicar els seus nivells de consum si manté el nivell de creixement actual. Conseqüentment això està creant una forta dependència al petroli extern que pot constituir un perill per l’economia. Actualment Xina produeix fins a 4 milions de barrils de petroli per dia mentre que el seu consum és de més de 8,2 milions diaris. La proporció de la importació de cru supera al 50%, quan a principis de dècada importava només un 25% del seu consum i fa 20 anys era autosuficient. ^(V)

La dependència en el petroli extern posa a Xina dintre el punt de mira de les fluctuacions en preu del cru. Per assegurar l’aprovisionament de combustibles fòssils, l’adquisició d’un soci productor d’aquests recursos és crucial pel desenvolupament xinès. És per això que Xina veu a l’Àfrica subsahariana com el seu proveïdor més segur ja que el vast continent encara no està sota el domini de les poderoses petrolieres americanes o europees i per tant els jaciments africans són un recurs que val la pena invertir-hi.

Taula 1. Producció, importació i consum de petroli de la Xina: observeu la pàgina 80

No obstant, la relació entre Xina i Àfrica que crea el petroli va més enllà de la simple importació. Degut a la necessitat d’extracció i mobilitat de l’or negre, el govern xinès ha hagut d’invertir sumes milionàries de capital per millorar les escasses infraestructures

africanes. La concessió de crèdits, la construcció d'infraestructures i l'apropiació de drets d'exploració del petroli són unes de les pràctiques habituals per tal de millorar el rendiment del sector. Hi ha molts exemples d'això, com la construcció d'un oleoducte fins a Camerun o la compra del 45% d'una concessió petrolera en alta mar a Nigèria per valor de 2,2 mil milions d'euros, per part de la CNOOC (China National Offshore Oil Corporation).^(VI)

La importació combustibles fòssils d'Àfrica no es limita al petroli, també té una gran demanda de gas natural que no pot satisfer. De fet, les importacions de gas natural de Xina van pujar més del doble el juliol de 2011 comparat amb el mateix període de l'any anterior, fins a 2.700 milions de metres cúbics, va anunciar la Comissió Nacional de Desenvolupament i Reforma (CNDR, Xina)^(VII). Tanmateix, el suport de grans països productors de gas natural com Rússia allibera la carga a les reserves africanes.

Els països clau en l'estratègia energètica xinesa són Angola, Camerun, Sudan i Gabon - entre altres països subsaharians - per la producció de petroli mentre que l'extracció de gas natural és majoritàriament de Moçambic i Tanzània.

No em d'ignorar la resta de recursos que són susceptibles a l'interès xinès per equiparar la demanda del consum creixent. El sòl africà és extremadament ric en minerals: el continent proveeix el 46% de crom en el món, el 48% dels diamants, el 29% de les seves reserves d'or i el 48% d'argent com a pedres precioses. D'altra banda també disposa del 20% de coure, el 50% de vanadi i el 80% de les reserves de cobalt (República Democràtica del Congo)^(VIII). Actualment molts d'aquests minerals i metalls són necessaris per a la indústria militar moderna, la producció de les noves tecnologies, el sector energètic i la joieria.

Mapa 2. Recursos naturals de l'Àfrica: observeu la pàgina 73

D'altra banda, la combinació de la pujada dels preus del menjà, l'augment del consum domèstic i la falta de terres cultivables a Xina fa que la inversió en el sector agrari africà sigui una assegurança a llarg termini. De fet Àfrica té el 60% de les terres cultivables i el 15% de la població del món, contràriament, Xina té el 7% i 20% respectivament^(IX). A més les terres de cultiu prop dels principals rius permeten la plantació de productes de consum diari com l'arròs, el blat de moro i els plàtans o també productes exclusius del clima com el cacau, el cafè i la vainilla.

3.2 Emigració i mà d'obra

Malgrat la possible paradoxa de la emigració a l'Àfrica per cercar un millor futur, això és el que porta succeint des de fa més d'un dècada a Xina. Milions d'agricultors pobres, obrers sense feina i empresaris amb perspectives de futur s'han instal·lat en països subsaharians.

Aquest corrent migratori és degut a dos factors primordials. Primer de tot, cal considerar la taxa de creixement demogràfic xinès, cada any la població en edat laboral augmenta a un ritme que el món laboral no pot equiparar si a més si ha de combinar el fet d'una automatització de les tasques de producció. Conseqüentment molts xinesos lluiten per trobar feina i prefereixen emigrar.

Els xinesos que avui treballen a l'Àfrica no tenen a veure amb aquells que arribaven a aquest continent a finals del XIX o al començament del XX, disposats a treballar a les mines sud-africanes en condicions miserables o reemplaçant als esclaus que s'anaven alliberant. Ara construeixen autopistes, ferrocarrils, hotels, estadis, o participen en l'explotació petroliera o minera (coure, zinc, cobalt o manganès).

D'altra banda, la nova emigració xina a l'Àfrica negra està relacionada amb els grans contractes de treballadors públics (canalitzada directament a través de les grans empreses del gegant asiàtic que obtenen els contractes) i als petits empresaris procedents de la Xina i d'altres parts del món. Aquests últims viuen del comerç de la importació de productes de la Xina, des de calçat fins al tèxtil. Durant els últims anys, la millora de la situació econòmica dels països que reben inversions xineses ha permès que augmenti el poder adquisitiu africà, així ha obert noves vessants comercials en el camps del automòbil, les telecomunicacions i les noves tecnologies.

A l'agost 2007 es va estimar que són 700.000 els xinesos que viuen i treballen a l'Àfrica, especialment a Algèria, Senegal, Sudan, Nigèria, Gabon, República Democràtica del Congo, Zàmbia, Angola i Sud-àfrica, ampliant la seva presència al Marroc i Kenya.^(X) Aquesta xifra ha anat augmentant ràpidament al llarg dels últims anys amb l'increment de la presència d'empreses xineses a l'Àfrica i les noves oportunitats que ofereix.

Taula 2. Distribució de la població emigrant xinesa a l'Àfrica: Observeu la pàgina 81

Aquesta tendència migratòria crea tensions dintre la societat i la política dels països involucrats. El cas més destacat ha sigut la "benvinguda" al president xinès Hu Jintao a Zàmbia el 2007, la

hostilitat d'alguns grups zambians ha retratat els conflictes socials i diplomàtics que presenta la intervenció econòmica xinesa. Un mes anterior a aquest incident, la fàbrica tèxtil xinesa Mulungushi Textiles¹ a Zàmbia va estancar la producció degut a la onada d'interessos dels exportadors xinesos de teixits en el país.

A finals del 2006, Thabo Mbeki, el president sud-africà va demostrar signes de desconfiança davant les intervencions xineses quan va avisar al continent africà que havia de mantenir la guàrdia davant la possibilitat de desenvolupar una “relació colonial” amb el govern de Pequín, tanmateix, va desmentir ràpidament que aquestes fossin les intensions xineses. ^(XI)

3.3 Poder geopolític

Àfrica representa 32% de la superfície terrestre i està separada d'Europa pel Mar Mediterrani al nord, al nord-est està connectada amb Àsia a través del Canal de Suez i el Mar Roig. Amb l'Oceà Atlàntic a l'est i l'Oceà Índic a l'oest, Àfrica es podria convertir en el pròxim centre d'influència econòmica i política.

Sota el lideratge xinès, l'Àfrica sorgeix com a potència amb grans perspectives de creixement i el poder diplomàtic que exerceix a nivell mundial podria ser decisiu en les pròximes dècades. Per tant, les possibilitats que Àfrica sigui el pròxim dels aliats de Pequín en les convencions internacionals clarament atreuen els interessos de les elits xineses. A més, el contacte directe amb la zona europea i l'Orient Mitjà són certament pragmàtics alhora de generar influències i, si es necessari, amenaces. Conseqüentment, aquesta situació de cooperació diplomàtica suposaria una gran amenaça per les potències occidentals i a causa d'això podria generar noves tensions internacionals.

En referència al poder militar, les terres africanes són tenen una poderosa situació estratègica. Les connexions terrestres i marítimes en amb les àrees capitalistes europees i les zones conflictives de l'Orient Mitjà suposa un avantatge global a l'hora de practicar intervencionisme militar o humanitari a favor de la pau i l'estabilitat.

¹ *Pequín va posar els diners per construir la “Mulungushi Tèxtils” a Zàmbia i va proporcionar els experts i l'experiència necessària per executar-la. La fàbrica va créixer fins convertir-se en la fàbrica tèxtil més gran del país, fabricant 17 milions de metres de tela a l'any i 100.000 peces de roba, i guanyant premis internacionals per la qualitat de la seva tela. Ocupa a més de 1.000 persones, donat suport a l'economia de Kabwe al nord de Zàmbia i es manté a milers de productors de cotó en els negocis.*

Abans que Xina pugui assolir els objectius i interessos desitjats, haurà d'invertir en el continent africà, especialment l'Àfrica subsahariana, per alliberar-la de la pobresa i poder progressar cap un futur millor.

4. Inversió exponencial

Els vincles amb Àfrica figuren entre les principals prioritats de Pequín. Sens dubte, Xina aspira a prendre un paper especialment actiu, inclús el lideratge, en el continent africà. La presència xinesa en el continent africà és obvia, les empreses xineses han invertit en 49 dels 53 països africans. No obstant això, la concentració de la inversió xinesa ha estat en vuit països africans, com Kenya i Tanzània, també Sud-àfrica, Nigèria, Algèria, Zàmbia, Zimbabwe i un "Sudan polèmic"².

En qualsevol cas, la inversió Xina no és ni nova ni única. L'anàlisi de les prèvies intervencions en el mercat africà revela la diferència de perspectiva en la qual enfoquen aquesta acció, a més les arrels i els vincles dels països inversors són molt diferents. Primerament, el records que susciten els americans i europeus en els africans és l'esclavisme i el colonialisme respectivament. En canvi, la inversió xinesa està aixecada sobre relacions diplomàtiques de germanor, les seves arrels estan lligades des de la colonització europea i actualment participen en múltiples organitzacions internacionals.

Per l'altra banda, els països occidentals sempre han disposat d'un millor benestar i condició d'Àfrica, això ha contribuït a una certa infravaloració al potencial africà i a una percepció de distanciament respecte al continent adjacent. Dintre les societats occidental s'ha estès una mentalitat solidària i de compassió, tanmateix aquest pensament se sosté sobre la idea que Àfrica no es pot valer per sí mateixa i que el paper occidental és cuidar-la. Conseqüentment, la filosofia empresarial occidental no afavoreix el desenvolupament progressiu de l'economia africana sinó que més aviat es preocupa pels propis interessos i només intervé quan hi ha una situació d'extrema gravetat o urgència. La intervenció xinesa es basa en el progrés paral·lel sota el marc del desenvolupament pacífic, aprofiten el potencial de cadascú per obtenir avantatges competitius i observen el present com una perspectiva de futur unida.

² Al 2011 es va realitzar un referèndum al Sudan (quan encara era una unió) per acabar amb els conflictes i les tensions ètniques i territorials. La votació favorable va causar la separació del Sudan en el Sudan del Nord, amb ideologies musulmanes i pro-àrabs; i el Sudan del Sud, més tradicional i amb herència de les tribus animistes.

A més, Pequín no mostra entrebancs ni objeccions a l'hora de tractar amb governs no democràtics o polítics dictatorials, Xina considera que aquestes situacions són assumptes interiors dels que el mateix país ha de solucionar i que les seves intervencions són purament econòmiques. Aquesta visió reservada s'origina directament de l'autonomia que Pequín vol gaudir dintre les pròpies fronteres i la defensa d'aquesta posició internacionalment. Oposadament, la posició democràtica occidental intenta negociar reformes dintre la política interior de diversos països africans i això disminueix les possibilitats d'èxit diplomàtic i econòmic.

4.1 Inversió Directe

Conforme a la UNCTAD*, la Xina és ara el cinquè major inversor en el món, i el més gran dels inversors no-africans pel desenvolupament de l'economia a l'Àfrica. Encara que Àfrica només segueix representant al voltant del 4% del total d'inversió estrangera directa (IED)* de la Xina, la IED de la Xina a l'Àfrica està creixent ràpidament. Les xifres del MOFCOM* mostren un augment espectacular en la IED de la Xina a l'Àfrica en l'última dècada -de \$ 491 milions en 2003 a \$ 5.000 milions a finals de 2008.^(XII)

Gràfica 1. IED acumulada de la Xina a l'Àfrica: observeu la pàgina 83

Taula 3. IED anual de la Xina en regions de l'Àfrica subsahariana: observeu la pàgina 82

L'objectiu del govern xinès és incrementar les relacions amb els centres econòmics subsaharians. La estratègia consisteix en posicionar-se en sectors poc atractius, però vitals pel desenvolupament, ja sigui la telefonia rural, la agricultura o la renovació d'actuals infraestructures, per obtenir més tard l'accés a l'explotació de valuosos recursos - el petroli inclòs - avui molt dominat, en general, per les grans companyies occidentals.

En aquest cas la funció de l'estat es complementa el paper de les empreses emprenedores xineses; el fet que Pequín tingui grans sumes de capital i divises permet portar a terme grans inversions en elements bàsics pel desenvolupament com les carreteres, els aqüeductes, el clavegueram, etc. Les firmes constructores xineses han estat involucrades en més de 500 projectes per millorar les infraestructures en tot el continent, moltes d'elles tenen l'objectiu de facilitar l'accés comercial a Àfrica. La inversió en serveis socials també ha sigut molt contundent, establint un fons pel desenvolupament d'escoles, hospitals, etc. i també

proporcionant oportunitats als estudiants africans de ser instruïts sota la directriu d'experts xinesos.

El nombre de camins, carreteres i autopistes ha augmentat dràsticament en els últims 6 anys. Posant d'exemple a Kenia, en 2004 disposava de 63.000 km carreteres i actualment la xifra ascendeix als 160.000 al 2008 que correspon a un augment de més de 150% ^(XIII). El país subsaharià amb més longitud de carreteres és Sud-Àfrica amb més de 362.000 km, a més disposa d'uns serveis portuaris i aeronàutics molts desenvolupats que li proporciona un gran avantatge logístic i comunicatiu. Tanmateix no és sorprenent que hi hagi països africans on la inversió en infraestructures hagi sigut molt més reduïda o nul·la degut a motius socioeconòmics o polítics com Somàlia o el Senegal.

Una mostra d'aquest interès creixent en Àfrica es va produir l'octubre de 2007 quan ICBC* va comprar el 20% de Standard Bank de Sud-àfrica per \$ 5.500 milions - una de les inversions directes individuals xineses més grans a l'Àfrica ^(XIV). Standard Bank és el banc més gran d'Àfrica, i ofereix al ICBC una entrada als serveis financers del mercat africà

Pequín disposa de múltiples mètodes per impulsar el desenvolupament africà. La concessions de crèdits preferencials a llarg termini proporciona el capital necessari per impulsar projectes interiors i, molt sovint, la condonació de diversos préstecs permet alleugerar la carga sotmesa per altres institucions creditores. Els últims anys, la Xina apareix cada vegada més com a proveïdor de capital financer per a països en desenvolupament. Dels informes es desprèn que la Xina ha avançat el Banc Mundial* en aquest terreny. El CDB* i el EximBank Xina*, tots dos en poder de l'Estat, han prestat al voltant de 110.000 milions de dòlars entre 2009 i 2010, mentre que el Banc Mundial va concedir préstecs entre 2008 i 2010 per 100.300 milions de dòlars. ^(XV)

Des de la perspectiva de la cooperació pel desenvolupament, les inversions de Pequín són un valor afegit a l'economia africana. No simplement és capital que circula, sinó que involucra a la societat i el govern a participar positivament en el projecte de creació de riquesa i benestar. La progressió paral·lela fa que la cooperació sigui un atractiu per les dues economies, permetent que s'aprofitin les capacitats, els recursos i les oportunitats que ofereixen. A més aquesta interacció reforça les relacions diplomàtiques entre ambdues i crea un entorn estable i pacífic per la sana expansió econòmica.

No obstant, les empreses multinacionals també surten beneficiades de la inversió xinesa. Aquestes infraestructures sorgides o renovades poden ser utilitzades per altres empreses internacionals com a vies d'accés a una nova generació de consumidors i un mercat. A més, el govern xinès ha establert àrees d'especial interès econòmic que tenen potencial d'atreure l'establiment d'empreses xineses i estrangeres a través del continent. Aquest corrent efervescent obre noves oportunitats a les empreses locals, que poden establir fortes relacions amb empreses estrangeres que busquen un assessorament intern per navegar en el mercat africà. Oposadament, també genera més competència entre les societats empresarials que busquen l'atenció d'uns consumidors enriquits.

4.2 Ajudes humanitàries

Malgrat el desenvolupament creixent dels països africans, el continent negre avarca una de les zones més empobrides del món amb una població sota el llindar de pobresa absoluta. El clima d'Àfrica és molt divers, incloent zones tropical, muntanyoses, subdesèrtiques i desèrtiques. Tant les zones subdesèrtiques com les desèrtiques es caracteritzen per la manca de pluja i l'extrema sequedat; les sabanes i els deserts són els entorns predominants respectivament, amb molt poca vegetació i un sòl pobre. La inestabilitat de la natura juga un paper molt important en el desenvolupament africà, en molts pobles l'economia – principalment l'agricultura – és de subsistència i davant d'un imprevist meteorològic, les conseqüències poden ser catastròfiques.

La Banya d'Àfrica (Àfrica Nord-oriental: Somàlia, Djibouti, Eritrea i Etiòpia) és una zona de les zones més pobres del continent, amb conflictes militars i polítics. A més, la seva fràgil situació es veu empitjorada ja que la regió es veu sacsejada regularment per catàstrofes naturals com ara sequeres o inundacions que afecten particularment les àrees rurals. Conseqüentment, la regió presenta un dels índexs de desnutrició més elevats del món i es troba amenaçada contínuament per importants crisis humanitàries. L'estiu del 2011, la Banya d'Àfrica va patir una de les sequeres més extremes i llargues dels últims 70 anys, això va provocar la pèrdua de les collites i la mort gradual del bestiar. Com a conseqüència, milions de persones van ser colpejades per a fam i la desolació. Segons l'ACNUR*, gairebé la meitat dels 7,5 milions d'habitants de Somàlia està afectada per la sequera, i una quarta part de la seva població ha buscat refugi en els països veïns. Les xifres de les morts de fam ronden els 150.000 i més 29.000 nens han mort des del juny per la manca d'aliments i aigua potable. Xina, com a màxima presència estrangera a l'Àfrica, ha destinat més de 353 milions de iuans

(moneda xinesa) en ajuda alimentaria d'emergència i efectiu per Somàlia, Etiòpia, Kenya, Djibouti, etc. per ajudar-los a enfrontar la greu fam causada per la pitjor sequera en sis dècades. ^(XVI)

4.3 Comerç

Els intercanvis comercials entre Àfrica i Xina també estan estat creixent ràpidament. Els vincles diplomàtics i comunicatius traçats des de Pequín eliminen les barres que separen els dos continents i els uneixen més que mai. Xina es va convertir en el major soci comercial d'Àfrica el 2009, quan el comerç entre Àfrica i la Xina al 2010 va ser valorat en gairebé \$ 115.000 milions i està creixent a una taxa del 43,5%. Malgrat això, actualment dos terços del comerç d'Àfrica encara tenen lloc amb els seus socis tradicionals, EEUU i Europa. Xina és responsable de "només" el deu per cent del comerç i amb prou feines un quatre per cent de les importacions de la Xina prové d'Àfrica.

Gràfica 2. Comerç de l'Àfrica subsahariana amb la Xina: Observeu la pàgina 85

L'apetit xinès pels recursos naturals converteix en Àfrica en un menú exquisit i complet. La oferta africana, tant de petroli com minerals i altres recursos, constitueix una seguretat davant el risc de fluctuació dels preus de les matèries primes i per això, una relació comercial vigorosa és el punt clau de les dues economies emergents. Actualment, el petroli i els minerals segueixen constituint més del 80% de les exportacions africanes a la Xina.

D'altra banda, Àfrica té un mercat poc desenvolupat, amb molta demanda però pocs proveïdors interessats; la creença que el continent negre té poc poder d'adquisició i el panorama de pobresa ha generat desconfiança en la inversió estrangera, degut això la immersió de Xina en el mercat ha sigut relativament fàcil i sense obstrucció de potències occidentals. Actualment, el creixement econòmic dels països subsaharians avança paral·lelament amb l'augment del volum comercial sinó-africà i els productes barats xinesos ja formen part del nou consumisme africà.

No obstant, la comercialització de productes manufacturats mostra un corrent bilateral. És cert que el volum entrant de productes industrials xinesos a Àfrica es considerablement major que l'africà a Xina, però el potencial de producció industrial africana encara està madurant i no ha arribat al màxim rendiment. Actualment, la indústria subsahariana està relacionada amb la primera transformació dels recursos minerals i amb l'elaboració de béns de consum bàsic com

la indústria metal·lúrgica de coure i alumini, la tèxtil i l'alimentària. Tanmateix hi ha països prou desenvolupats com Sud-àfrica – i molts altres en camí – que posseeixen una gran riquesa en fonts d'energia i recursos humans, on la indústria es desenvolupa en camps de fusta, tèxtil, elèctrica, automobilística, electrònica, informàtica, etc. El procés d'industrialització i urbanització que s'està vivint a la Xina està generant un augment de la demanda de productes i tecnologies procedents d'Àfrica. El mateix succeeix amb la demanda de productes xinesos al continent africà.

A més, Pequín dóna moltes oportunitats als seus socis africans per introduir-se en l'immens mercat xinès. Des de l'any passat, 190 productes dels 28 països menys avançats de la zona es beneficien de tarifes preferencials i es van deixar d'imposar aranzels* al 60% de les importacions a partir del 1 de juliol de 2010, per tal de facilitar les seves exportacions a la Xina. Pel 2013, Pequín considera eliminar un 95% dels aranzels amb tots els països amb qui tingui relacions diplomàtiques. ^(XVII)

4.4 Empreses

La filosofia tradicional confuciana té una gran influència en la mentalitat xinesa contemporània, aquesta inspira el valor i la confiança necessària per emprendre una aventura en busca d'un millor futur, encara que sigui lluny de casa i en territori desconegut. La família xinesa sempre s'ha considerat com la unitat bàsica de poder i de la qual en derivaven altres institucions majors com les empreses o els estats. De tal manera, que les primeres empreses artesanals i comerciants xineses eren familiars i actualment moltes encara ho segueixen sent. A més, la història de pobresa a la Xina ha fomentat, en part, a una política estalviadora i solidària en les famílies xineses. Per això, els emprenedors xinesos sempre han disposat del suport econòmic i moral de la família per tirar endavant el negoci.

La mobilització d'empreses emprenedores xineses a l'Àfrica ha estat molt activa, feia mitja dècada només disposaven de 500 empreses implantades en el continent, ara són més de 1000. Moltes d'aquestes empreses estan dedicades a l'explotació de recursos naturals, però paral·lelament està sorgint un corrent que busca oportunitats empresarials en molts altres sectors. L'activitat econòmica de la Xina a l'Àfrica encara es troba en una etapa inicial, però ja és canviant el panorama econòmic en molts països africans.

4.4.1 Noves associacions

A l'Àfrica, les empreses multinacionals occidentals establertes han tingut tradicionalment els avantatges de l'experiència a llarg termini, de marques conegudes i una major capacitat d'innovació. No obstant això, les empreses xineses estan guanyant terreny ràpidament, tant en reconeixement de la marca i l'avanç tecnològic. Degut a la incorporació de les empreses xineses en nous sectors arreu d'Àfrica, moltes empreses globals i africanes estan preocupades per la seva capacitat competitiva. No obstant això, la creixent activitat econòmica a l'Àfrica constitueix també la creació de noves oportunitats. Les multinacionals poden aprofitar les noves oportunitats mitjançant l'adopció d'una perspectiva empresarial veritablement globalitzada en l'enfocament de les seves operacions; i les empreses africanes poden beneficiar-se de l'associació amb empreses xineses.

Les associacions empresarials xineses i africanes aporten beneficis mutus. Pels inversors xinesos, el mercat africà encara és una àrea relativament inexplorada i hi ha diverses diferències soci-culturals que les distancia. Malgrat que molts inversors saben que Àfrica té el potencial de desenvolupament necessari, molts els hi falta experiència i compressió el continent. A més a més, les empreses xineses no coneixen prou els riscos colaterals derivats de la inversió a Àfrica. Per tant, una associació amb una empresa local africana permetrà diversificar els riscos i proporcionar informació valuosa sobre el mercat africà.

Per part de les empreses africanes, els beneficis de l'associació inclouen la millora de la liquidesa* i l'accessibilitat al capital. Encara que les empreses locals disposin d'una millor accessibilitat al mercat autòcton, la falta de tecnologia i d'especialització limitarà l'explotació econòmica rendible. Per tant, l'associació xinesa podrà traspasar uns coneixements i recursos provinents d'un sector educatiu i tecnològic més avançat.

Per sobre de les entitats empresarials, trobem institucions com la CADFund*, fundada al 2007, que faciliten les relacions empresarials intercontinentals a partir d'un fons de finançament per les empreses xineses establertes a Àfrica. La CADFund rep inversions públiques i privades en les que el CDB* és el principal inversor. Aquest fons promou sectors vitals del mercat com l'agricultura, la manufactura, les infraestructures i els recursos naturals.

La maduració de les relacions sino-africanes portarà al conseqüent desenvolupament bilateral de vincles industrials i comercials exitosos. Per sobre dels beneficis econòmics trobem una via de pacificació i estabilitat basades en relacions d'igualtat i respecte. La prosperitat de les

terres africanes es veur à realment aconseguida quan deixi enrere el passat conflictiu i entri en una nova etapa de pau i harmonia.

4.4.2 Perfil empresarial xinès

En molts casos, les empreses inversores són públiques o almenys disposen de suport governamental perquè són grans entitats dedicades a l'exploració de recursos naturals o a activitats financeres, cosa que en el cas xinès, les empreses d'aquests sectors són predominantment estatals. D'altra banda, el nombre d'empreses privades xineses està creixent ràpidament, especialment en el sector de les construccions. Les empreses de construcció xineses són competitivament rendibles pel que fa al preu de la licitació general i el seu accés a materials de construcció de baix cost a través de les cadenes de subministrament de la Xina. Degut a la gran demanda d'infraestructures, la presència xinesa en el sector de la construcció segurament seguirà creixent.

Les empreses tenen perfils molt diversos però les podem classificar en segons la mida o l'estructura econòmica:

- Les grans multinacionals: poden portar a terme projectes a gran escala com la construcció d'infraestructures, l'exploració de recursos naturals o la implementació de tecnologies per a l'obtenció d'energies renovables i no renovables. També tenen el poder d'adquirir participacions i drets de les autoritats i empreses locals per promoure la incorporació parcial o total de l'empresa a Àfrica.
- Les petites societats o empreses unipersonals: tenen un enfocament econòmic molt més reduït i generalment només s'impliquen a una zona activa o un segment del mercat. Al llarg dels últims anys, la influència d'aquestes empreses ha augmentat considerablement degut a les joint venture* amb altres empreses africanes.
- Les empreses industrials o de serveis: són generalment empreses que volen aprofitar la mà d'obra o els recursos locals. Estan a prop del consumidor i proporcionen els productes o serveis que la població necessiti. Els sectors on participen són molt extensos i variats incloent la construcció, electrònica, alimentària, assessorament o serveis socials entre altres. Les empreses xineses també han estat utilitzant les fàbriques d'Àfrica per la transformació matèries primeres o peces semielaborades d'origen xinès per a les exportacions als Estats Units sota l'acord AGOA (se'n parlarà

a l'apartat "5.3.2 Política de Cooperació") que permet importacions lliures d'impostos de certificació dels països africans a Estats Units.

- Les empreses comercials: són les que majoritàriament ocupen la quota d'importacions xineses a l'Àfrica. Les grans infraestructures de comunicació més la gran demanda africana permet a les companyies distribuïdores accedir fàcilment al mercat africà. Els productes es diversifiquen massivament i per això, actualment poden trobar moltíssims productes utensilis d'ús comú de procedència xinesa.

Les societats privades xineses s'implanten en múltiples sectors de l'economia africana, des d'on ofereixen assistència i complementació a altres empreses xineses. El conjunt forma una xarxa empresarial solidària amb un poder d'actuació important, capaces de constituir una unitat econòmica i impulsar el creixement colateral.

5. Model de desenvolupament africà

L'Àfrica Subsahariana és molt extensa i dintre ella s'hi congreguen països amb característiques culturals, polítiques i econòmiques pròpies. La complexitat diplomàtica entre els diversos estats africans ha portat a múltiples desacords i cada país ha encarrilat el seu futur amb unes vies de desenvolupament diferents.

Tanmateix, en l'actualitat, cap país pot viure totalment al marge de la resta, sobretot si conviuen en la mateixa zona geopolítica. Per això, els països africans també han de buscar acords en aspectes polítics, econòmics o militars. La màxima organització africana és la Unió Africana (UA), que engloba a 53 estats membres i diversos sota suspensió degut a motius polítics o la pròpia retirada –Marroc-. La Unió Africana formada al 2001 és la descendent de dues organitzacions regionals anteriors: la OUA*, que es va establir el 25 de maig del 1963, i la AEC* el 1981. La actual UA contempla debats i resolucions sobre múltiples temes relacionats amb la cooperació i la unitat africana en l'àmbit dels drets humans, la política, la sanitat, però sobretot de l'economia.

El paper de l'UA ha augmentat progressiva des del seu establiment i ara és l'organització continental africana amb més rellevància i activitat en el panorama actual. La organització ha d'enfrontar molts reptes, incloent la lluita contra la pobresa absoluta, la manca d'educació i altres conflictes socioeconòmics; problemes sanitaris vinculats amb la gran presència de la malària i la sida; i altres assumptes diplomàtics relacionats amb règims dictatorials i diverses guerres civils. Altres aspectes a tenir en compte són l'ecologisme, la desertització, la falta de sostenibilitat... El futur que els depara és incert però és segur que la cooperació és la única via per seguir endavant.

5.1 Objectius

La diversitat de països africans dificulta la tasca de concreta els seus objectius. No obstant, el fet que la majoria pertanyin a la UA demostra que fins a cert punt estan disposats a cooperar per un futur millor d'Àfrica.

L'Acte Constitutiva de la Unió Africana, redactada al 2002 amb presència de tots els estats membres, esmenta una sèrie d'objectius comuns: ^(XVIII)

- A) Treballar per aconseguir una major unitat i solidaritat entre els països africans i els pobles de l'Àfrica.
- B) Defensar la sobirania, la integritat territorial i la independència dels seus estats membres.
- C) Accelerar la integració política i socioeconòmica del continent;
- D) Promoure i defensar posicions africanes comunes sobre temes d'interès per al continent i seus pobles.
- E) Fomentar la cooperació internacional, tenint degudament en compte la Carta de les Nacions Unides i la Declaració Universal dels Drets Humans.
- F) Promoure la pau, la seguretat i l'estabilitat al continent.
- G) Promoure els principis democràtics i les institucions, la participació popular i la bon govern.
- H) Promoure i protegir els drets humans i drets dels pobles, conforme amb la Carta Africana dels Drets Humans i dels Pobles i altres instruments pertinents vinculats amb els drets humans.
- I) Establir les condicions necessàries que permetin al continent exercir el paper que li correspon en l'economia global, així com en les negociacions internacionals.
- J) Promoure el desenvolupament sostenible en l'àmbit econòmic, social i cultural, així com la integració de les economies africanes;
- K) Promoure la cooperació en tots els camps de l'activitat humana per elevar el nivell de vida dels africans.
- L) Coordinar i harmonitzar les polítiques entre les econòmiques regionals existents i futures per a l'assoliment gradual dels objectius de la Unió.
- M) Avançar en el desenvolupament del continent mitjançant la promoció de la recerca en tots els camps, en particular, en ciència i tecnologia.
- N) El treball amb els associats internacionals pertinents en l'eradicació de malalties prevenibles i la promoció de la salut en el continent.

Resumint, l'objectiu dels països africans és desenvolupar un continent en tots els àmbits, sense deixar de banda els aspectes mediambientals i dels drets humans. Més específicament és la maximització de l'economia africana i l'increment de la presència diplomàtica a nivell internacional.

5.2 Recursos

El desenvolupament africà està sustentat sobre tres pilars principals: les grans reserves de recursos naturals, l'enorme massa obrera disponible i la inversió estrangera. Actualment, la falta de capital i l'endarreriment de les infraestructures dificulten el creixement econòmic però s'espera que en els pròxims anys la gran inversió estrangera i el progrés intern creï l'escenari econòmic adequat. L'afavoriment a la formació d'empreses autòctones s'impulsaria significativament l'economia africana perquè reduiria la fuga de capital* de les grans corporacions estrangeres i donaria llocs de treball a la població local.

Malgrat les creixents possibilitats, la presència de sistemes no-democràtics i conflictes interns col·lapsen la integració econòmica de les empreses i dificulten la seva activitat.

5.3 Política interna

5.3.1 Política econòmica

La actual política econòmica de la majoria dels països subsaharians se centra en l'absorció d'inversió estrangera, l'increment de la producció interna i un gran balanç d'exportació per generar ingressos i incentivar el cicle econòmic. No obstant, la fuga de capital cap a països desenvolupats a través de les empreses multinacionals suposa un trencament del cicle de reinversió africà que teòricament permetria una major circulació de capital i l'obtenció de beneficis al seu curs.

Un factor condicionant pel què fa al balanç d'exportació són les estrictes mesures imposades per institucions financeres internacionals com al FMI* a canvi de grans sumes de crèdit. Conseqüentment, el servei al deute és un dels majors obstacles pel desenvolupament econòmic com ja s'ha vist anteriorment en la crisi del deute a l'Amèrica Llatina. A més a més, un altre requisit pel préstec de crèdits del FMI va ser la instauració d'un model de mercat i economia sota el marc del neoliberalisme* a partir de la dècada dels 90. No obstant, el fracàs d'aquestes polítiques neoliberals va portar al continent a una misèria més profunda i a un replantejament de les polítiques aplicades fins llavors.

El llegat de les colonitzacions europees ha sigut un gran desavantatge econòmic i logístic per la manca d'infraestructures vitals pel desenvolupament. És per això que el pes de l'agricultura en l'economia de l'Àfrica subsahariana encara constitueix un 15% mentre que el conjunt

mundial se situa prop del 3%. Addicionalment, les escasses precipitacions fan que els sòls siguin molt àrids i improductius. Aquesta escassetat, unida a la irregularitat de les pluges (amb uns cicles pluvials molt llargs i impredecibles), dificulten la planificació hidrològica. Així, i malgrat l'elevada importància d'aquest sector, hi ha un dèficit productiu en molts productes primaris, inclosos els aliments, que fa necessària la seva importació. L'activitat indústria ha progressat a mesura que s'han millorat les infraestructures a base de la inversió estrangera, principalment xinesa. Tanmateix, el sector predominant i que genera major quantitat d'ingressos és el comerç de recursos naturals, incloent el petroli, recursos minerals i forestals.

D'altra banda, l'etapa inicial del creixement econòmic africà rau en la participació estrangera, la sobreexplotació dels recursos i la ràpida industrialització. Agafant d'exemple a Xina, el país que ha mantingut les taxes de creixement més elevades mundialment, són aquestes característiques comunes amb Àfrica:

- Liberalització dels mercats, privatització d'empreses estatals i augment de la inversió estrangera.
- Augment de la contribució del sector secundari i terciari l'economia.
- Sobreexplotació i degradació del medi ambient.
- Augment general de la riquesa i el benestar però acompanyat d'un distanciament entre rics i pobres.
- Atribució de mala qualitat o falsificació als productes manufacturats.
- Manca en la legislació laboral i la protecció dels drets laborals.

En referència a la legislació laboral i la defensa dels drets, els estats africans han patit la greu influència del colonialisme i el neocolonialisme deixant una situació de misèria en aquests àmbits. La pobresa general obliga a la població a treballar sota dures condicions i una retribució injusta però malgrat això, aquesta característica es presenta com una oportunitat en la majoria de països emergents i pot ser beneficiós econòmicament de la mateixa manera com Xina també està explotant aquest factor.

5.3.2 Política de cooperació

Per millorar la participació i cooperació pel desenvolupament, s'han establert múltiples organitzacions regionals sota la AEC*, organització dependent de la UA. Els objectius declarats de l'organització inclouen la creació de zones de lliure comerç, unions duaneres, un

mercat únic, un banc central i una moneda comuna, establint així una unió econòmica i monetària. També hi ha té finalitat de mantenir la pau, especialment en zones conflictives i revoltades, o humanitària, davant de desastres naturals i crisis humanitàries.

Dintre la AEC* trobem diverses branques institucionals, formades per blocs econòmics regionals i altres subgrups. La majoria dels estats africans pertanyen a més d'una organització econòmica per gaudir dels beneficis mutus. A continuació podeu trobar un mapa amb les principals organitzacions que constitueixen els pilars de l'AEC.

Mapa 3. Comunitats econòmiques africanes. Observeu la pàgina 74

Vers al països intercontinentals també s'han establert acords comercials per promocionar el desenvolupament africà. Per una banda, amb Estats Units es va signar la African Growth and Opportunity Act (AGOA)* el maig de 2000, aquesta acta permetia el comerç bilateral lliure d'impostos. Els drets que la AGOA ofereix només recau sobre els països que demostrin que s'han establert o estan fent un progrés continu cap a l'establiment dels següents requisits: l'economia de mercat, l'Estat de Dret i el pluralisme polític, l'eliminació de barreres de comerç i inversió als EEUU, la protecció de la propietat intel·lectual, la lluita contra la corrupció, les polítiques per reduir la pobresa, augmentar la disponibilitat de serveis de salut i oportunitats educatives, la protecció dels drets humans i drets dels treballadors, i l'eliminació de certes pràctiques de treball infantil. Aquests criteris adoptats apropen les economies africanes a un model purament capitalista lluny del soci xinès.

Els productes comercials afectats per aquesta llei han de ser d'origen africà, tant productes naturals com productes manufacturats, en excepció del tèxtil que pot provenir d'altres països. El conjunt de mercaderies ha de disposar de documentació per certificar l'origen i així prevenir el comerç il·legal i les falsificacions. Diversos sectors han experimentat augments: calçat, joguines, roba esportiva, fruites, nous i flors tallades... El 2009, el comerç dels EUA amb el total de l'Àfrica Subsahariana (exportacions i importacions) va augmentar 28% comparat amb el 2008. El creixement va ser impulsat pel creixement en diversos sectors com: maquinària, vehicles i accessoris, blat, avions i maquinària elèctrica (incloses l'equip de telecomunicacions).

Gràfica 3. Comerç dels EEUU amb l'Àfrica subsahariana. Observeu la pàgina 86

Per un altra banda, tenim les relacions amb la Unió Europea. Els esquemes per l'establiment d'una àrea de lliure comerç entre la UE i els Estats d'Àfrica, del Carib i del Pacífic (ACP)

queden plasmades en els Economic Partnership Agreements (EPA)*. L'eliminació dels aranzels i quotes comercials juntament amb l'obertura del mercat europeu ha donat oportunitats als productes locals una nova sortida. Així el consumidor també beneficia de productes més barats i de més varietat. Si el comerç es gestiona adequadament pot contribuir al desenvolupament a través de la creació d'ocupació, l'accés a productes de més qualitat i més barats i la generació d'ingressos.

En termes generals, la cooperació tant a nivell regional com internacional són vitals per la prosperitat econòmica, no solament pel fet d'obtenir beneficis directes dels intercanvis sinó per la promoció de l'estabilitat política i econòmica a llarg termini.

5.3.3 Política energètica

La creixent economia africana evoluciona paral·lelament amb la demanda i el consum energètic. En el cas de l'Àfrica subsahariana, disposa de gran quantitat de recursos naturals, incloent combustibles fòssils, recursos forestals i formacions geològiques amb potències energètiques (rius, salts d'aigua, zones geotèrmiques...), però majoritàriament estan sota control d'empreses estrangeres degut a l'herència neocolonial. Per això, la rendibilitat de l'explotació i els ingressos resultants acaben escapant del continent.

Gràcies a les inversions i els crèdits multimilionàries de Xina i la participació de institucions bancàries internacionals, els estats subsaharians disposen del capital necessari per finançar a terme grans projectes destinats a satisfer les necessitats energètiques pròpies i prosseguir en l'expansió econòmica. D'altra banda, petits projectes es realitzen sota el marc de l'Organització de les Nacions Unides pel Desenvolupament Industrial (UNIDO) i el Consell Mundial d'Energia (WEC).

Recentment, la creixent pressió sobre el preu del cru ha encès un nou corrent d'inversions en les tecnologies per l'obtenció d'energies renovables. El gran potencial del continent africà permet el desenvolupament d'energies geotèrmiques (Kenya, Sudan, Uganda...), hidroelèctriques (Etiòpia, Nigèria, Ghana...), eòliques i solars, encara que les dues últimes encara estan en etapes inicials d'expansió.

5.3.4 Política humanitària

Els països de l'Àfrica subsahariana són, des de fa molt anys, l'escenari més probable per produir-se crisis humanitàries, sigui de causa natural o humana. Cada any es cobren milions de vides per la manca d'infraestructures i recursos per subsistir en l'entorn hostil. Per tant, una correcta política humanitària i de cooperació multilateral permetria reduir l'impacte de les catàstrofes naturals i les fams.

Actualment, la mala gestió dels recursos que disposen els estats africans conclouen en l'incapacitat interna per solucionar les múltiples adversitats. Davant d'aquesta desesperant situació la presència constant de organitzacions internacionals com les ONGs* és essencial per la subsistència de les persones afectades. En la última dècada, el nombre d'ONGs i la seva activitats a l'Àfrica subsahariana ha augmentat críticament, sobretot en la Banya d'Àfrica. Els més actius i destacats són Metges Sense Fronteres, Intermón Oxfam, Save The Children i l'Amnistia Internacional. A més, també hi ha el suport humanitari de països que envien recursos alimentaris per apaivagar la fam creixent.

També s'han projectat iniciatives internacionals per acabar amb la pobresa i la mortalitat infantil. Sota el programa "la Estratègia Mundial per a la Salut de la Dona i el Nen" dirigit per la ONU, es lluita per aconseguir els objectius del "Desenvolupament del Mil·lenni", és a dir, la reducció anual de dos terços del nombre de nens que moren abans dels cinc anys i la disminució de tres quartes parts de les morts maternes per al 2015. A més a més, inclou altres objectius com l'eradicació significant de la pobresa i la fam, aconseguir una educació universal o combatre el sida. Per més informació visiteu:

<http://www.beta.undp.org/undp/es/home/mdgoverview.html>

La majoria dels països subsaharians participen en aquest programa activament, tant si és aportant capital per un fons humanitari com operant activitats humanitàries. Encara que es registren importants avenços en aquesta direcció, encara són molts els països subsaharians que estan lluny d'assolir aquest objectiu de desenvolupament, ja que els nivells de mortalitat més elevats de menors de 5 anys segueix sent l'Àfrica subsahariana, on 1 de cada 8 nens mor abans de complir 5 anys (144 morts per cada 1.000 nascuts vius), gairebé el doble de la mitjana de les regions en desenvolupament i gairebé 18 vegades la mitjana de les desenvolupades, segons xifres de la ONU. ^(XIX)

Malgrat això, encara hi ha regions sota el domini dels conflictes bèl·lics o la presència de govern dictatorials que limiten o prohibeixen la participació humanitària exterior. El motius són diversos, des del rebuig a l'intervencionisme estranger fins a causes religioses.

Un dels casos més destacats de l'oposició és la situació actual (2011) a Somàlia. Des de la caiguda de govern el 1991 el país ha entrat en un estat caòtic i la seva fragmentació política ha donat lloc a l'auge de grups paramilitars com Al-Shabbaab³ (grup radical islàmic) que dificulten la pacificació i els acords diplomàtics. La perillosa situació interna i l'oposició a l'actuació humanitària estrangera ha allunyat a les ONGs fins a les fronteres amb Kenia i Etiòpia. Els camps de refugiats amb assistència humanitària més gran de la zona, i del món, és el Dadaab, una àrea situada prop de la frontera entre Kenia i el sud de Somàlia. Actualment, el nivell de violència diària i la fam a conseqüència de la major sequera en els últims anys ha anul·lat el desenvolupament humà i posa en dubte el futur de Somàlia.

5.3.5 Corrupció

Després de la descolonització a la segona part del segle XX, la manca d'instruments democràtics efectius i va afavorir al naixement de règims dictatorial i burocràtics. En aquests països, la legislació que regula les relacions soci-polítiques ha fallat a l'hora de guiar a la formació d'un govern adequat. Aquest és un dels majors problemes dels estats africans ja que generen desconfiança a l'exterior, limiten les llibertats civils i impedeixen el desenvolupament saludable de l'economia.

Mapa 4: Corrupció en els estats africans. Observeu la pàgina 76

S'hi observa una tendència de corrupció en els països que disposen de recursos naturals com combustibles fòssils, diamant o coltan. Generalment són règims militaristes que han sorgit arran dels conflictes civils després de la descolonització. La sobirania d'aquests governs rau en la limitació dels drets i llibertats civils, la escassa educació i el control dels mitjans de comunicació i la vida dels civils en general. No obstant, recentment hem vist com aquests tipus de règim queien en l'anomenada "Primavera Àrab" al Nord d'Àfrica (Tunísia, Egipte, Líbia) sent la població la major força revolucionària.

³ *Al-Shabbaab va emergir primer com una força en contra de les bandes criminals que operen a Mogadiscio, la capital de Somàlia. Però actualment es creu que tenen vincles amb Al-Qaeda i és considerat pels EEUU i molts altres governs com una organització terrorista.*

La intervenció estrangera també juga un paper destacat en la formació de règims dictatorials. La política neocolonial sobre els estats subdesenvolupats africans requeria la presència d'un govern que satisfessin els seus interessos, principalment econòmics i les llibertats d'exploració dels recursos. D'aquesta manera els països no gaudien de plena democràcia sinó que vivien sota una dictadura cultural, política i econòmica. D'aquesta manera s'afavoria a l'economia de les potències estrangeres ja que gaudien de drets d'exploració sobre els recursos, el medi ambient i la població i aquest últim és el més perjudicat.

D'altra banda, hi ha estats que malgrat que gaudeixen d'una plena democràcia mostren signes de corrupció interna de les institucions i administracions. Aquest país es caracteritzen per la presència d'una excessiva regulació econòmica (impostos, tributs, taxes...) que invita a la recerca de beneficis a partir de la renda d'immobles i la corrupció burocràtica. Això últim és reflecteix en la necessitat de pagar "diner negre"* per realitzar tasques administratives. Conseqüentment es forma un escenari adequat per les activitats il·lícites, el crim i el blanqueig de diners.

En aquest cas, l'actuació xinesa constitueix un element negatiu per l'eradicació de la corrupció degut a la seva política de no intervenció en els assumptes interns.

6. Kenya i Xina

La República de Kenya, més coneguda simplement com a Kenya, és un país de l'est africà que té fronteres amb Etiòpia al nord, Somàlia a l'est, Tanzània al sud, Uganda a l'oest i Sudan del Sud al nord-oest, amb l'oceà Índic banyant la seva costa sud-est. La seva capital és Nairobi. La superfície del país és de 580.000 km² i la seva població és de 41 milions d'habitants amb gent de nombroses cultures i orígens. Les ènies més rellevants a Kenya són els kikuyu (22%, majoria ènica amb major activitat i participació en l'administració i l'economia), els luhya 14%, els luo 13%, els kalenjin 12%, els kamba 11% i moltes altres ènies minoritàries. Les llengües oficials són el swahili i l'anglès, malgrat que hi hagi una gran diversitat de llengües actives per ènies minoritàries.

6.1 Context històric

Abans i durant les Guerres Mundials, Kenya va viure sota el protectorat dels alemanys i més endavant la colonització dels britànics. Després de la Segona Guerra Mundial es van produir múltiples rebel·lions en contra del règim colonitzador que van portar a la independència al 12 de desembre de 1963. El primer govern de la Kenya African National Union (KANU, *Unió Nacional Africana de Kenya*) dirigit per Jomo Kenyatta com a president va instaurar un règim moderat i prooccidental que va facilitar les relacions amb les comunitats africanes, asiàtiques i europees. Durant el seu govern, va involucrar ministres d'altres tribus per no afavorir a la majoria kikuyu. També desenvolupà una economia de lliure mercat oberta a la inversió estrangera. Quan mor Jomo Kenyatta en el 1978, Kenya ocupa un lloc destacat entre els països africans, tant en termes d'estabilitat política i creixement econòmic. Kenya es va convertir en República el 1964 i no va ser fins a finals de 1991 que es van liberalitzar el sistema polític per incorporar altres partits. Tot i això, el KANU liderat per Daniel arap Moi va continuar sent el partit majoritari fins a les eleccions del 2002, quan una àmplia coalició de forces liderada per Mwai Kibaki va guanyar les eleccions presidencials derrotant el KANU.

Kenya és una república unitària multipartidista i és membre de l'ONU, de la Unió Africana i del Commonwealth, a més d'altres organitzacions. L'actual president és Mwai Kibaki amb el Party of National Unity (PNU, *Partit de la Unitat Nacional*) que era una coalició de partits on s'hi inclou el KANU; el segon candidat a president era Raiga Odinga que és l'actual primer ministre.

El major incident polític i social va ocórrer a les eleccions presidencials de 2007, amb alguns símptomes de corrupció i frau en la victòria del president Mwai Kibaki que van desencadenar protestes i violència sota el lideratge de l'oposició i Raila Odinga. Des de llavors Kenya ha mantingut una notable estabilitat tot i els canvis en el seu sistema polític i les crisis dels països veïns.

6.2 Situació soci-econòmica

Kenya és el centre econòmic i financer regional de l'est i el centre d'Àfrica. El seu creixement econòmic anual se situa al voltant del 4-5% del PIB*, promogut principalment per l'expansió del turisme, les telecomunicacions, el transport i la construcció. Tanmateix, aquest creixement s'ha vist afectat per la corrupció i la dependència de l'exportació de recursos primaris a baix preu. El malestar intern ha generat desconfiança en els inversors estrangers i les institucions internacionals com el FMI*. La crisi financera global i la creixent inflació del xiling kenyà (divisa kenyana) han contribuït a l'alentiment del creixement econòmic degut al descens de les exportacions i la reducció de les inversions.

El creixement econòmic sota una economia de mercat ha desencadenat un dels majors problemes que ha d'afrontar el govern kenyà, la desigualtat social. Malgrat que el desenvolupament ha tret una gran massa de la pobresa, el nivell de vida mitjà no arriba a formar una classe mitjana estabilitzada, sinó que el corrent actual potencia les elits mentre que deixa un lent creixement a la resta.

L'agricultura és el sector que ocupa a un terç de la població malgrat només tenir un 15% de terra erable i una pluviositat inestable, però necessàries per produir els productes bàsics per la subsistència. En quant a l'exportació agrària destaquen el té i el cafè, dos productes consumibles diaris en la dieta moderna. El nivell industrial ha progressat molt recentment amb un taxa de creixement del 4% respecte l'any 2010, convertint-lo el país més desenvolupat industrialment de la regió oriental d'Àfrica. No obstant, encara té poc pes en l'economia i es compon sobretot del processament d'aliments i de la transformació de matèries primeres per al consum local.

El sector terciari és el que té més pes dintre l'economia kenyana, especialment el turisme. Per això, l'estat ha dedicat molts esforços per impulsar el sector turístic de Kenya. Els recursos naturals ben conservats dels parcs nacionals o safaris són la principal raó darrere de l'èxit del

turisme de Kenya. Nairobi, la capital de Kenya també es coneix com la capital del safari del món degut de la quantitat de turistes que atrau cada any.

Kenya també és un referent social i cultural ja que hi conviuen una gran diversitat d'ètnies, religions, llengües i cultures. La majoria de la població es concentra en ciutats, especialment Nairobi, la capital, encara que molts mantenen vincles amb les àrees rurals.

A nivell demogràfic, hi ha un creixement demogràfic espectacular que pot superar el creixement econòmic, provocant així un descens dels ingressos per càpita. Les taxes de natalitat es mantenen altes mentre la mortalitat infantil va descendint gradualment. La població és molt jove, és a dir, més de la meitat de la població està edat de treballar i l'altre meitat són nens, deixant així una ínfima proporció de persones envellides.

La sanitat és un greu obstacle pel desenvolupament econòmic. Les elevades taxes de mortalitat infantil, mort prematura i el risc de contreure greus malalties com el VIH i la malària limiten el control demogràfic i absorbeixen grans sumes de capital i recursos. Contràriament, l'educació ha sigut un dels camps amb més progrés, la taxa d'alfabetització se situa per sobre el 85% de la població i la mitjana d'anys d'escolarització han ascendit fins als 11 anys.

La gran corrupció burocràtica de Kenya és un indicatiu de la deficiència de les estructures administratives i la cultura amb poca herència democràtica. Cheng Jie Li Chen ens ha explicat en l'entrevista⁴: [...] *Teòricament, el sistema és perfecte, marcat per la Constitució i les lleis. Els normes, els papers i els tràmits són determinats, però en la realitat no s'aplica la teoria adequadament. Per exemple en l'administració, els tràmits generalment funcionen amb diners en negre. Això no ho consideren com a corrupció sinó una manca de competències de l'Estat per aplicar correctament la llei.* [...]

D'altra banda, a Kenya s'hi desenvolupa una gran activitat relacionada amb el narcotràfic i el blanqueig de diners provinents d'aquests negocis. Les drogues il·lícites com la heroïna, el cànnabis o la metaqualona generalment provenen del Sud-est asiàtic (Xina, Índia, Pakistan...). Kenya constitueix un pont per l'entrada de drogues a Europa o altres zones d'Àfrica però també cal destacar que gran un gran volum són per consumició interna. De fet, l'abús de les drogues s'ha convertit en un gran problema pel país: la ciutat de Mombasa, amb el major port de Kenya i la costa est d'Àfrica, és una plataforma clau per l'entrada de drogues al país i això

⁴ Observeu l'apartat 10.6 Entrevista a Cheng Jie Li Chen

ha desencadenat múltiples vegades protestes socials per millorar la seguretat i controlar el negoci del narcotràfic. La principals causes que han incitat a la consumació de drogues són les dificultats socials i econòmiques enllaçades amb una pobre educació referent al tema. Això ha contribuït a l'augment del crim, la corrupció i el malestar social. ^(XX)

Finalment, Kenya està patint les conseqüències de la situació caòtica i miserable del veí Somàlia. La pirateria somali, la crisi humanitària i l'impacte dels segrestos de turistes van causar la intervenció militar de Kenya que ha provocat la declaració de la guerra per part dels líders musulmans d'Al Shabbaab si no retira les tropes. La complexitat de la Banya d'Àfrica posa a prova dia a dia l'estabilitat i la fermesa de l'organització kenyana.

6.3 Relacions amb Xina

Les primeres relacions diplomàtiques formals entre Kenya i Xina daten el 14 desembre 1963, dos dies després de la constitució formal de la independència de Kenya, quan Xina es va convertir en el quart país en obrir una ambaixada a Nairobi.

El comerç bilateral Kenya-Xina és el major de la zona central i est d'Àfrica. Els intercanvis i la cooperació han crescut progressivament en tots els camps al llarg dels anys. La República Popular de la Xina s'ha convertit en un país econòmicament poderós i per tant molt important en les relacions econòmiques de qualsevol país. Xina és un soci clau valuós per al desenvolupament de Kenya.

Els sectors amb més activitat xinesa a Kenya han sigut l'explotació de recursos naturals i la producció d'energia amb acords i adquisicions de drets sobre els recursos kenyanos; les telecomunicacions i els transports a partir de la inversió en infraestructures i serveis; el sector financer i els serveis socials. Tanmateix, l'actuació xinesa en àmbits on Pequín té mala fama com la premsa i els mitjans informatius on es coneguda per la censura i les restriccions de les llibertats civils, provoca certa polèmica a la societat kenyana.

El govern xinès ha finançat múltiples projectes en infraestructures especialment en la construcció de carreteres i autopistes que formen part del programa "Kenia Vision 2030", consistent bàsicament en les millores de les infraestructures per evitar congestions urbanes i impulsar el sector comercial. Per realitzar els projectes el govern kenyà disposa de grans sumes de crèdit xinès, assessorament tècnic i l'accés a noves tecnologies i materials provinents de Xina. Un dels exemples és la construcció de les carreteres circulars al voltant de

la capital Nairobi portada a terme per China Road and Bridge Corporation que facilitarà el flux del trànsit urbà i per tant també de les persones i els béns.

El suport xinès ha contribuït al desenvolupament d'un sector privat kenyà potent i flexible i que a més disposa de fons públics i privats per afavorir les iniciatives emprenedores. Tant inversors locals com estrangers han gaudit de grans oportunitats per desenvolupar el seu negoci a Kenya amb excel·lents perspectives de futur.

A continuació us presentem una empresa inversora xinesa a Nairobi: Housing Developer Ltd.

6.3 Empreses emprenedores: Housing Developer Ltd.

La necessitat d'infraestructures a Kenya incentiva la participació privada en el sector de la construcció. Les empreses constructores xineses gaudeixen àmpliament dels beneficis de les relacions bilaterals amb Xina. Per una banda, a Kenya s'hi ha establert un sistema administratiu que afavoreix la formació de noves empreses i proporciona un accés fàcil a eines com les entitats financeres o els fons públics. A més, hi ha una gran demanda laboral capaç de satisfer les necessitats de cada inversor. D'altra banda, des de Xina es pot aprofitar les grans cadenes de subministraments per l'aprovisionament de materials constructius a baix cost i les preferències administratives o econòmiques degut a les exitoses relacions comercials. Això fa que la construcció sigui una àrea atractiva per les inversions exteriors i per tant té cada cop més rellevància dintre l'economia kenyanca.

Housing Developer Ltd. és una societat limitada composta per 5 socis, 4 d'origen xinès i un soci kenyà. Està establerta a Nairobi des del juny de 2010. L'activitat econòmica d'aquesta és la inversió en la construcció d'edificis habitables com pisos i cases unifamiliars, des de la compra del terreny fins a la decoració i la posada a la venda. A diferència d'una empresa constructora, Housing Developer Ltd. subcontracta múltiples empreses petites per realitzar la construcció i la decoració, ja que al final es reparteixen els beneficis de la venda dels habitatges. Els beneficis socials derivats de l'activitat econòmica són essencials ja que d'aquesta manera també és la participació laboral de la població autòctona i es contribueix a la generació de riquesa i al creixement del PIB.

Aquest model d'activitat econòmica serà rendible i s'expandirà en els pròxims anys degut a la creixent demanda d'habitatges de kenyans recent sortits de la pobresa i que busquen un entorn millor. El major perill és la creació d'una bombolla immobiliària amb l'especulació dels béns

immaterials, encara que haurem d'esperar bastants anys fins que les rendes mitjanes permetin la inversió en aquest sector.

L'entrevista a Li Chen, C. J., director financer de l'empresa Housing Developer Ltd., està en l'apartat "10.6 Entrevista a Cheng Jie Li Chen" a la pàgina 88.

6.4 Futur

Kenya és un país amb gran potencial per liderar el desenvolupament de l'Àfrica subsahariana. La estabilitat en els factors soci-econòmics i polítics porta de nou la confiança dels inversors en el mercats. Segons les actuals enquestes populars a Kenya, les properes eleccions presidencials de 2012 sortirà guanyador Raila Odinga, actual primer ministre, i s'espera un període pacífic post-electoral per oblidar els enfrontaments i la violència de les eleccions 2007.

Kenya disposa de grans recorreguts en vies ferroviàries, carreteres i un dels ports més importants de la costa est d'Àfrica, el port de Mombasa. La situació geogràfica condiona una relativa centralitat del continent africà, per tant les inversions en les infraestructures de comunicació i transport poden convertir Kenya en un comercial i turístic internacional, com també un centre logístic pel comerç a través de l'Àfrica, l'Oceà Índic i l'Àsia Menor.

Referent a la tecnologia industrial, s'està produint un procés de traspàs de tecnologia i informació, és a dir, s'està important tecnologies més sofisticades però alhora s'instrueix a una nova massa de tècnics capaços de manejar-les. A més a més, la integració de les noves tecnologies a la societat keniana ja és una realitat palpable: les inversions xineses en l'àmbit de les telecomunicacions i la tecnologia ha afavorit l'expansió de les línies telefòniques, l'ús dels mòbils, la televisió i l'internet... També han sortit beneficiats els mitjans de comunicació que ara gaudeixen de més recursos mediàtics i més llibertat periodística.

S'espera que la relació Xina-Kenya perduri i evolucioni sota el marc del desenvolupament bilateral. Estem veient com Kenya està passant de ser un país subdesenvolupat a ser un país emergent que s'està fent lloc en el marc internacional. Cal esperar que altres països africans segueixin aquest model i es pugui esborrar, per fi, el concepte de "Tercer Món".

7. Resultats

La lluita per eradicar la pobresa i millorar el benestar ha començat a donar fruits. La meitat dels països africans tenen ara més possibilitats que mai d'aconseguir reduir la pobresa extrema a la meitat el 2015. A més, molts dels països d'ingressos baixos i mitjans han aconseguit progressar cap al benestar, com la universalització de l'educació primària o la reducció de la mortalitat infantil. La llista de països que han aconseguit grans avenços en valors absoluts en l'eradicació de la pobresa està liderada per Benín, Mali, Etiòpia, Gàmbia i Malawi.

Un dels passos més significatius ha sigut la incorporació de Sud-Àfrica en el bloc d'economies emergents BRICS (Brasil, Rússia, Índia, Xina i Sud-Àfrica respectivament) a l'abril de 2011. Sud-àfrica és la primera economia del seu continent en formar-hi part, però, el seu PIB és relativament menor que el dels països homòlegs del bloc. El país va expressar el seu desig d'unir-se al bloc econòmic a l'agost de 2010, quan va ser convidat pel líder xinès Hu Jintao a participar en la tercera conferència del grup a Pequín.

7.1 PIB i desenvolupament humà

El PIB* real del continent africà va augmentar un 4,9% a l'any entre 2000 i 2008, més del doble del seu ritme en la dècada de 1980 i 90. Els sectors esplendents són les telecomunicacions, la banca i el comerç minorista, mentre que la construcció està en auge. El PIB col·lectiu d'Àfrica, d'aproximadament \$ 2.200 milions el 2010, és aproximadament igual a la del Brasil o Rússia, i el continent es troba entre les regions de més ràpid creixement econòmic del món.

Una de les principals causes pel creixement del PIB és la diversificació de les activitats econòmiques africanes. Tradicionalment, l'exportació de combustibles fòssils i altres recursos naturals han constituït la major part dels intercanvis africans. Amb la inversió en l'indústria productiva i en recursos humans, l'ús de recursos per la pròpia manufactura de productes d'exportació ha situat a Àfrica com un personatge amb gran potencial per convertir-se en un agent competitiu a nivell global.

En referent a l'índex de desenvolupament humà, aquest és un indicador social composts per 3 factors: nivell de salut (esperança de vida), educació (nivell d'alfabetització) i estàndard de vida (PIB i PPA*), que representen el benestar del país. Els estats de l'Àfrica subsahariana han sigut des de la seva independència els països amb el pitjor índex de desenvolupament

humà és a dir, són el conjunt de països més pobre del món. Les àrees més empobrides generalment corresponent al centre d'Àfrica, la Banya d'Àfrica i les zones sota conflicte bèl·lic. En canvi, els països més desenvolupats són al sud, a l'oest i al nord-est, amb països com Sud-Àfrica, Guinea Equatorial i Kenia respectivament. Cal destacar que els països africans mediterranis disposen de les majors taxes de desenvolupament humà del continent, especialment Tunísia i el Marroc, encara que aquests últims han patit les conseqüències de les revolucions en el món àrab el 2010-2011.

Mapa 5. El PIB i l'índex de desenvolupament humà de l'Àfrica. Observeu la pàgina 77

Al llarg de l'última dècada, molts països subsaharians han constatat dintre la llista de països amb més millores dintre el desenvolupament humà. Casos com Ruanda o Sierra Leone, que havien sucumbit davant guerres civils han sigut, capaces de recuperar el creixement econòmic i ara se situen entre la mitjana subsahariana. I altres com Namíbia o Sud-Àfrica que persegueixen el nivell dels seus homòlegs del nord.

7.2 Economia local

L'impacte inicial de les inversions xineses van ser la presència de productes barats xinesos en el mercat africà. La inesperada presència xinesa i la manca de flexibilitat de les indústries petites va causar la defallida de múltiples empreses locals, especialment les del sector tèxtil i del calçat. Al torn, va incentivar a les empreses mitjanes i grans a la millora de qualitat dels productes per augmentar la competitivitat i entrar en un entorn econòmic globalitzat.

La formació de fons econòmics pel desenvolupament ha afavorir a portar a terme gran quantitat de projectes emprenedors amb gran perspectives de futur. Al seu torn, genera més oportunitats laborals i permeten millorar les condicions laborals dels autòctons.

Les relacions sinó-africanes comencen a madurar i ara és el moment de l'obtenció de beneficis pels africans. Es parla d'una relació econòmica en igualtat de condicions. Llavors, els governs africans han d'aprofitar aquesta situació per a la seva lluita contra la pobresa i per crear un desenvolupament durador. Les inversions xineses han de conduir al desenvolupament econòmic, al creixement de la indústria local i a la creació de llocs de treball. Diversos governs africans com el de Tanzània, Cap Verd o Namíbia han imposat estrictes condicions sobre l'ús de mà d'obra local i precaucions mediambientals.

7.3 Globalització amb Xina

El compromís de Xina amb Àfrica representa una nova etapa en la globalització. Prèviament, Xina era el major beneficiari de les polèmiques globalistes i la inversió directa estrangera. Actualment, Xina lidera l'economia mundial mentre les depressives economies occidentals estan recuperant-se de la recessió econòmica. Mentre les companyies xineses guanyen posicions dintre les cadenes de valor i busquen nous mercats per mantenir el nivell de desenvolupament, Àfrica s'està tornant la plataforma econòmica per l'expansió mundial xinesa. En altres paraules, s'està reproduint la situació similar a la deslocalització d'empreses i indústries dels països desenvolupats en direcció a països del Tercer Món com Xina, Índia o Brasil. L'objectiu anterior i actual és la recerca d'una millor rendibilitat econòmica en la reducció de costos de producció a l'estranger.

A part dels interessos econòmics de les empreses inversores, la seva presència l'estranger repercuteix positivament en la societat on inverteix. Primerament, l'establiment d'empreses estrangeres genera moltes oportunitats laborals en unes condicions laborals i unes retribucions generalment superiors a les empreses locals, sobretot en les zones rurals. Hem de tenir en compte que en els països en desenvolupament la desocupació és un gran problema ja que la protecció social és molt poc efectiva. A més a més, afavoreix el descens dels preus degut a la reducció de les importacions i l'augment de la producció interna. Aquesta reducció dels preus portarà a un major consum i l'inici d'un cicle de generació de riquesa, on els serveis socials, les classes mitjanes i els drets humans es veuran retribuïts. Per tant, la inversió estrangera és una via per promoure el desenvolupament econòmic i humà.

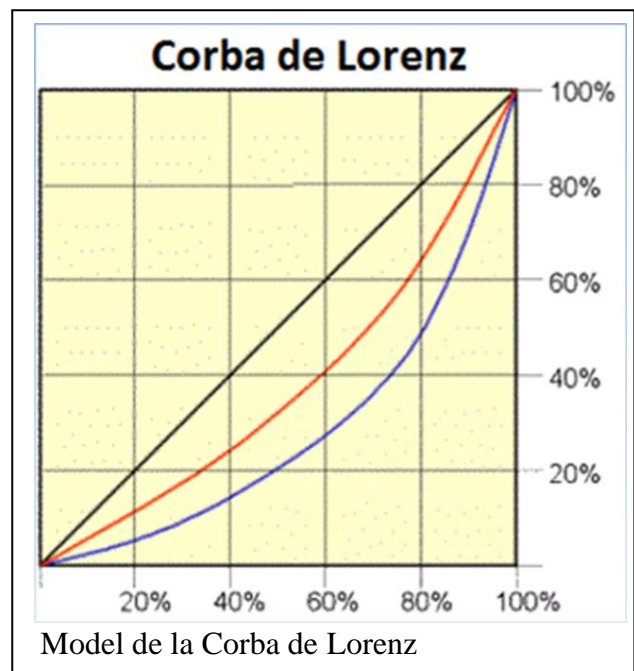
7.4 Riquesa, pobresa i desigualtat

Els països de l'àrea geopolítica subsahariana han sigut al llarg de molts anys els països més pobres del món. Amb les majors taxes de pobresa absoluta, analfabetisme i mortalitat infantil, els països subsaharians estan emprenen la via directa cap el benestar i el desenvolupament econòmic. Molts africans comencen a formar part dels consumidors del món i les classes mitjanes s'obren pas entre la misèria prèvia.

La millora de la qualitat de vida ve acompanyada de l'augment en la demanda productes consumibles i energètics. Aquest factor constitueix un element clau que permet la generació d'ingressos i riquesa dintre el cicle econòmic dels països africans.

No obstant, la instauració d'una economia de mercat seguint els models occidentals està propiciant al creixent marge entre rics i pobres. La dificultat del procés d'enriquiment rau en el pas de la pobresa absoluta a unes millors condicions generals, ja que malgrat l'augment dels pressupostos governamentals, els serveis socials no tenen prou competències per portar a terme tal càrrega econòmica. D'altra banda, els grups més benestants disposen dels recursos necessaris per prosperar en unes condicions òptimes pel desenvolupament econòmic. Per tant, l'enriquiment és molt desequilibrat i per tant pot comportar al conflicte social.

El problema de l'ús de referent com el PIB per càpita* o el poder adquisitiu és que representa la mitjana aritmètica de les rentes i no la distribució real d'aquest que estan directament influenciats per la desigualtat. En aquest cas la **corba de Lorenz** i el **coeficient de Gini** són unes eines estadístiques que mesuren la distribució i la concentració de les rentes en una població determinada. El cas de la corba de Lorenz, aquesta consisteix en el contrast de dues gràfiques, una amb la distribució igualitària (recta de 45°, negra) i l'altre que relaciona el percentatge de famílies amb la

renta que té cadascuna (vermella, blava). Com més s'allunyi la segona variable de la recta "perfecte", més desigualtat i més concentració de riquesa hi ha en les minories, en aquest cas la variable blava respon a una situació de mala distribució de les rentes. Tanmateix, ja s'espera que hi hagi una certa desigualtat en el repartiment de rentes i riquesa perquè no tothom treballa ni ingressa el mateix.

El coeficient de Gini es mostrarà a l'annex:

Mapa 6: Coeficient de Gini de l'Àfrica: Observeu la pàgina 79

7.5 Opinió Pública

La intervenció econòmica de Xina potser vista des de dos perspectiva oposades. Una veu la presència xinesa com una amenaça que genera desconfiança i ressentiment en la població. L'altra punt de vista oposat, presenta el cas com una oportunitat donada per la generosa ajuda

de crèdits fàcils i inversions a les infraestructures que permetran el desenvolupament econòmic d'Àfrica. En els dos casos, la presència econòmica, física i política de Pequín és el factor clau en l'equilibri d'Àfrica.

Primerament, les elits i els governs africans en general donen la grata benvinguda a l'interès xinès en el continent. Xina ofereix generosament una gran quantitat de crèdits que permeten desenvolupar sector tradicionalment endarrerits com les infraestructures de comunicació, la seguretat civil o la tecnologia industrial. Però potser el fet més destacat és que Pequín no qüestionari els assumptes interns ni imposi cap condició a l'hora d'oferir crèdit, almenys ara.

Segons Loro Horta, membre de la UNDP* que ha portat viscut a Moçambic i treballat amb múltiples organitzacions humanitàries, més enllà dels beneficis obvis de la inversió de Pequín hi ha discrepàncies en la posició popular vers els xinesos. ^(XXI)

La població local es queixa del gran flux d'immigrants xinesos que ocupen els seus llocs de treball i les seves àrees de negocis, per exemple, venent productes barats importats des de la Xina. Al seu torn, les companyies xineses han experimentat un fort rebuig i atacs en àrees com el sud del Sudan o Guinea Equatorial, mentre que les seves companyies han estat advertides per rebels nigerians d'estar fora del negoci a la regió del Delta del Níger. Els xinesos també han sigut acusats de greus danys mediambientals degut a la sobreexplotació de diversos recursos crítics com la fusta i la pesca. Però la població local generalment no culpa a la presència estrangera sinó al propi govern, per no ser prou exigent i protegir els drets del treballadors.

No obstant això, el ressentiment no és similar en tots els països. Loro Horta cita el cas del govern de Cap Verd, un dels països més reeixits i transparents del continent. Aquest ha imposat estrictes condicions a la inversió xinesa, com emprar mà d'obra local i complir paràmetres mediambientals. Condicions similars han estat establertes a Botswana i Namíbia.

La societat és dels elements claus pel desenvolupament, l'esforç destinat a mantenir equilibri i estabilitat el país ha de ser per tant una inversió primordial dintre les elits governadores. El futur soci-econòmic dels països africans s'ha de sustentar en la determinació per un benestar general i la cooperació entre els elements interns per la lluita d'aquests ideals.

8. El pròxim pas d'Àfrica

Recordant el passat i els resultats d'altres països, l'etapa inicial de creixement econòmic haurà de provenir dels esforços de la població, que a través del sobreesforç productiu impulsarà una economia amb poques infraestructures i enrederides tecnologies. Eventualment, el progrés tecnològic en el procés productiu reduirà la carga que sostenien els treballadors i es produirà un augment de la rendibilitat productiva. Un exemple d'aquest model és el creixement espectacular de Xina en l'última dècada. El país asiàtic s'ha desenvolupat molt i això es reflecteix en l'enriquiment general de la població xinesa. No obstant, la població xinesa encara està sent l'element clau de la productivitat actual i s'estan generant moltes desigualtats socials, fets que porten a un descontentament social i a l'inici de reformes econòmiques per satisfer les demandes contemporànies.

El futur que li depara a l'Àfrica és imprevisible i per tant grans expectatives es generen sobre el seu progrés de ser el continent més pobre a tenir una economia competitiva a nivell internacional. L'activitat dels analistes en aquest cas és preveure els possibles reptes que hauran d'afrontar i les noves oportunitats que sorgiran per tal d'assolir els objectius adequadament.

8.1 Riscos

8.1.1 Riscos Econòmics

El creixement econòmic comporta una sèrie de riscos derivats que cal assumir i en certa manera evitar. Les teories liberals clàssiques demostren que el creixement econòmic ascendeix paral·lelament amb les taxes d'inflació* i els augments dels preus generals (IPC)*. A més, l'economia africana està constantment sota la influència de les fluctuacions dels valors de productes com el petroli o les divises. En el cas d'Àfrica, on la població augmenta espectacularment i els productes alimentaris sovint escassegen, l'especulació agressiva dels productes bàsics podria acabar creant una situació d'impotència i desesperació.

Segons la Declaració dels Drets Humans de 1948, tothom té dret a l'accés al menjar i aquest no pot ser refusat. A la pràctica, molts pagesos africans són víctimes de les expropiacions de les terres i en els camps de refugiats del Dadaab, a Kenia, milers de persones no tenen res per menjar. Donant resposta a l'article del dret sobre l'alimentació, les elits governants de l'Àfrica subsahariana haurien de ser responsables pel malestar general de la seva població i prendre

acció per evitar-ho. És aconsellable, per tant, que a curt termini es practiqui un cert nivell d'intervencionisme en l'economia i que mantingui un control estricta sobre el nivell d'inflació per regular principalment els preus dels productes de primera necessitat i les rendes per càpita, amb l'objectiu de poder satisfer les necessitats bàsiques de la població i evitar grans desigualtats socials.

En una economia sostenible, el creixement econòmic hauria d'estar impulsat per l'augment de les rendes i les millores de productivitat (noves tecnologies). A llarg termini, el progrés tecnològic ha de ser el medi per millorar la qualitat de la vida ja que el ingressos pel treball no poden seguir augmentant indefinidament. Per aquest motiu, la integració d'empreses estrangeres amb medis productius avançats i coneixement especialitzat, com les xineses, resulta ser una inversió rendible i retribuïdora a llarg termini.

8.1.2 Demografia i Urbanització

L'Àfrica subsahariana és l'àrea geopolítica amb el països amb les taxes de natalitat més elevades del món. La seva contrapartida és l'extraordinària taxa de mortalitat infantil que evita una possible explosió demogràfica*. Actualment, no es disposen de xifres exactes la població subsahariana. S'estima que hi ha prop de 1.000 milions d'habitants en el continent africà repartits de manera molt desigualada, principalment es concentren en àrees costaneres on encara es manté un estil de vida rural.

Actualment, el ritme de creixement demogràfic de l'Àfrica subsahariana és dos vegades superior el d'Amèrica Llatina o Àsia. Una dona a l'Àfrica subsahariana donarà a llum a una mitjana de 5,2 fills durant la seva vida. La població d'Àfrica de 1.000 milions es preveu que es doblarà en 40 anys fins als 2.300 milions, aproximadament la meitat del creixement mundial projectat per a aquest període. Això ve causat per la manca d'una estructura familiar planejada i d'una manca també de consciència occidental que impedeixen un creixement demogràfic controlat. Els obstacles que haurà d'afrontar els governs per canalitzar positivament aquest creixement demogràfic són cada cop més presents i decisius.

Gràfica 4. Urbanització de l'Àfrica. Observeu la pàgina 87

Les millors condicions de vida podrien desencadenar un creixement demogràfic inesperat que podria provocar una crisi humanitària. Tanmateix, no és el primer cop que l'Àfrica negra pateix un boom demogràfic i per tant els líders actuals hauran d'evitar caure en els errors del

passat. Abans de la colonització europea, l'Àfrica era un dels continents més despoblats del món, on la població subsistia a través del gran nombre de fills i l'aportació econòmica d'aquests. L'arribada de la medicina occidental va iniciar un canvi demogràfic incontrolable, la societat africana no confiava en el model de desenvolupament i van mantenir l'alta taxa de natalitat com a recurs econòmic. La creixent població no va seguir acompanyada del desenvolupament econòmic corresponent, per això en una sèrie d'anys, l'Àfrica subsahariana va sucumbir al subdesenvolupament, la misèria i la fam.

El repte principal és el vast corrent migratori intern cap a les ciutats, és a dir, un enorme èxode rural. Els objectius d'aquest moviment és la recerca d'oportunitats laborals, que si escau podria derivar en l'emigració als països europeus. L'altre corrent de migració prové dels refugiats i de les deportacions en conflictes bèl·lics. L'absorció d'aquesta gran massa treballadora depèn principalment del ritme de desenvolupament econòmic paral·lel al creixement demogràfic.

Per una banda, les oportunitats laborals en les ciutats han de ser suficients per absorbir la població desplaçada i proporcionar-hi un nivell de vida benestant. Dit d'una altra manera, l'aflorament de l'economia africana ha de basar-se en l'enriquiment progressiu dels habitants africans i no de les companyies inversores estrangeres.

D'altra banda, l'aportació d'aquest treballadors a l'estat ha de ser suficient per desenvolupar una protecció social eficient capaces de cobrir les mancances econòmiques de la població. La creació d'infraestructures com les escoles o els hospitals per proporcionar una educació i sanitat adequada han de formar part del objectius primordials a realitzar.

Donat el cas que la incorporació del treballadors rurals en les ciutats sigui un fracàs, les possibilitats d'incrementar la pobresa i el subdesenvolupament són palpables, i això acabaria provocant un malestar social generalitzat.

8.1.3 Protecció mediambiental

Seguint els punts anteriors mencionats, un altre element que es veurà implicat directament en el desenvolupament econòmic és el medi ambient. El creixement econòmic i l'augment de productivitat requereixen un increment en l'ús de recursos naturals. L'Àfrica subsahariana disposa de les majors reserves de diversos recursos naturals, incloent-hi combustibles fòssils, recursos minerals, recursos forestals i pesquers, etc. Tanmateix, els casos de desforestació,

desertització i contaminació comencen a ser alarmants. El principal problema en aquest camp és la falta d'atenció en els problemes mediambientals ja que l'eradicació de la pobresa i el creixement econòmic han estat objectius més importants. No obstant, la preocupació mediambiental comença a prendre forma i la responsabilitat dels governs és cada cop major.

La gran extensió forestal del centre d'Àfrica és una font de recursos vital per la població africana, aprovisionen de fusta, aliments i oli a la població rural. Actualment, la indústria de la fusta, l'agricultura i els conflictes armats amenacen les jungles d'Àfrica, el segon pulmó del món, però encara hi ha esperança per preservar l'harmonia de la natura africana. L'expansió econòmica, sens dubte, posa en perill les extensions de boscs, que són objectiu de la tala per aprofitar la fusta i de substituir-les per plantacions de cacau, cafè i altres cultius. En aquest àmbit, les companyies asiàtiques d'oli de palma són una gran amenaça ja que tenen l'ull posat l'ús de les selves d'Àfrica per alimentar les seves poblacions creixents.

La primera mesura a prendre és buscar el suport internacional. Actualment s'han signat molts tractats mediambientals de nivell mundials en els que el continent africà ha tingut una ínfima participació. Aquests tractats internacionals dicten unes mesures guiadores a seguir per aconseguir els objectius de conservació de medi natural i les eines necessàries. A més, solen incloure reunions regulars dels seus signataris i mecanismes per obligar els països a aportar informes detallats sobre el compliment de les seves obligacions.

Més endavant, s'hauria d'involucrar a les empreses estrangeres a participar en una política econòmicament i mediambiental sustentable. Per tant, els drets d'explotació dels recursos naturals i l'abocament de residus hauran de ser revisats exhaustivament. I malgrat que l'aplicació d'impostos i penalitzacions per el incompliment de les responsabilitats mediambientals reduiria les inversions estrangeres promogudes per la deslocalització, a llarg termini resultaria beneficiosa pel benestar del país i del món.

8.2 Oportunitats

Mirant cap endavant, les oportunitats que sorgeixen del desenvolupament i la inversió estrangera, tant occidental com xinesa, i els resultats que se'n obtinguin depenen principalment de la gestió dels governs africans. Malgrat les grans competències que tenen les forces governamentals implicades, l'aventura econòmica s'ha d'emprendre sota el marc de la cooperació supraregional i el suport internacional.

8.2.1 Progr és i Innovaci ó

Per necessitat o per voluntat, la innovaci ó en el processos de producci ó ha de ser gradual i constant. Primerament, la implantaci ó d'una economia de mercat seguint els models occidentals portar à als pa ïsos africans a afrontar la compet ència internacional per el domini de les quotes de mercat. Per tant, la inversi ó i el progr és en el rendiment productiu proporcionaria la competitivitat necess àries en refer ència als preus, la quantitat i la qualitat.

D'altra banda, la urbanitzaci ó promou la creixent demanda d'inversi ó en noves carreteres, sistemes ferroviaris, aigua potable, la generaci ó d'energia i altres infraestructures a l'Àfrica, i també dóna l'oportunitat de modernitzar antigues infraestructures com els camins rurals, les línies telefòniques o el subministrament el èctric.

Algunes companyies veuen oportunitats perquè l'Àfrica es converteixi en un exportador d'energia neta. Posant d'exemple la Iniciativa Industrial Desertec (DII)*, posat en marxa per un consorci d'empreses europees, algunes multinacionals com Siemens, on l'objectiu és la transmissió d'energia neta a Europa des de d'una xarxa de plantes solars i parcs eòlics que es construiran a través dels deserts del nord d'Àfrica i Orient Mitjà. El projecte encara s'enfronta a grans obstacles tècnics i trigar à anys a realitzar-se, però l'esfor ç podria generar un estimat rendiment de \$ 400 mil milions en inversi ó local.

8.2.2 Sector Terciari i Turisme

El creixement econòmic sempre ha seguit l'evoluci ó recíproca del model productiu. Seguint les matrius del desenvolupament clàssic, l'activitat predominant inicialment és el sector primari que proporciona els recursos necessaris per la subsist ència però limita la possibilitat d'expansi ó econòmica. El següent nivell és donar pas al domini del sector industrial, que permetrà l'exportaci ó de manufactures i obrirà les portes a l'economia de mercat. Finalment en les societats benestants l'entorn econòmic conclourà en el predomini del sector terciari i de les noves tecnologies per satisfer a una poblaci ó enriquida i amb les necessitats bàsiques cobertes.

És per això que paral lelament al creixement econòmic i el benestar, sorgeixen noves oportunitats al sector terciari. El 2000, aproximadament 59 milions de llars en el continent comptava amb U.S. \$ 5.000 o més dels quals es comencen a gastar més o menys la meitat en articles no alimentaris. L'any 2014, el nombre de llars d'aquest tipus podria arribar a 106

milions. Àfrica ja té més llars de classe mitjana (definites com aquelles amb ingressos de \$ 20.000 o més) que a l'Índia. ^(XXII)

De cara a l'exterior, Àfrica s'està convertint en un referent turístic i paral·lelament al progrés econòmic sorgeixen noves oportunitats en aquest sector econòmic, marginat fins a l'actualitat. L'exotisme i la cultura tradicional són els factors principals que atrauen els turistes però el potencial turístic africà ha estat obstaculitzat pels prejudicis i imatges negatives del continent. Amb les millores en les infraestructures, comunicació i serveis d'atenció al públic com la sanitat, s'incrementa l'accessibilitat física i psicològica al continent.

Els destins i les activitats més prometedores dintre l'àmbit del turisme són els safaris, els creuers, els esports d'aventura (terrestres, aquàtics i aeris), l'escalada, les rutes culturals i molts altres programes d'oci i aventura que ofereix el món africà.

8.2.3 Societat

La societat africana ha de ser el protagonista del creixement econòmic, per tant com més preparada estigui pel canvi millor es realitzarà. Cal recordar que la població africana és molt jove, és a dir, la gran majoria de la població està en edat d'estudiar o laboral. La gran taxa d'atur que sostenen els països subsaharians és degut a la falta d'empreses i llocs de treball, però a mesura que la inversió xinesa incentiva la formació d'empreses emprenedores o ofereix treball a la població local, la població activa constituirà un element fonamental pel creixement econòmic com hem pogut veure en casos com Xina.

L'educació i la sanitat encara són sectors poc desenvolupats, que requereixen una major inversió estatal i amb falta d'infraestructures bàsiques com escoles i hospitals, professors i metges respectivament. Per una banda, invertir en educació permetrà l'especialització de la mà d'obra, que serà capaç de complir amb els requisits de la nova maquinària i tecnologia i oferir un major rendiment. També és molt important promocionar l'educació sanitària, especialment en l'educació sexual i a tots els temes referits a prevenció i cura de malalties com la malària o el sida.

D'altra banda, l'educació sempre ha estat fortament lligada amb la cultura i els costums per això cal tenir en compte que el procés de modernització sovint es confon amb la occidentalització i això pot tenir múltiples repercussions socials i sanitaris. La introducció de nous hàbits i costums occidentals com el tabaquisme, el consum de drogues o la gran ingesta

de productes greixosos derivar à en problemes de la salut que mai havien experimentat abans. Per tant, el procés d'educació i sanitat ha d'avançar rec íprocament, és a dir, evolucionant conjuntament i compartint informació per tal de desenvolupar aquest sector en funció de l'entorn i les necessitat del moment.

8.3 Ordre internacional

El món i la societat està sota evolució constant, però mai havia canviat tant ràpidament com en la societat contemporània. Després de la Guerra Freda, l'equilibri previ va sucumbir amb la caiguda de la URSS i va donar lloc a la formació d'un nou ordre internacional encapçalat únicament pels Estats Units d'Amèrica. Malgrat que EEUU encara conserva el lideratge econòmic i militar, el pas del temps ha donat noves oportunitats a unes noves potències econòmiques com la UE i Japó. Actualment, els personatges citats anteriorment representen el model capitalista i també del progrés cap benestar. No obstant, de les cendres de països s'aixequen nous protagonistes coneguts com països emergents on s'hi inclou el grup BRIC (Brasil, Rússia, Índia i Xina). Els BRIC estan desenvolupant-se a un nivell espectacular mai vist anteriorment, aquest corrent comporta al desplaçament de gran part de la seva població de la pobresa absoluta a un benestar significat.

Ara, i per primera vegada, hi ha les condicions adequades perquè Àfrica arribi a tenir un paper destacat entre les majors potències mundials. D'aquesta manera es podria borrar el concepte despectiu de "Tercer Món" on gran part dels països africans estan englobats. La nova Àfrica tindrà un paper destacat a la diplomàcia internacional, amb dret a participació i decisió que ara no té, però la condició essencial és la integració total dintre el sistema democràtic. Dit d'una altra manera, dintre les fronteres africanes els governs corresponents tenen la sobirania proporcionada pel sistema democràtic i el poble, les decisions han de respondre a interessos civils i no s'ha de cedir a l'intervencionisme estranger com actualment passa en gran majoria dels països conflictius de l'Àfrica subsahariana.

D'altra banda també cal qüestionar la possibilitat de formar-se un espai cooperatiu africà seguint el model de la Unió Europea. Actualment, els vincles africans encara són dèbils sota el marc de la Unió Africana, però davant unes perspectives de futur comunes podrien desenllaçar en un conjunt africà poderós i reforçat. No obstant, en aquest punt, caldrà aprendre dels errors comesos pels líders europeus i ser capaços d'afrontar les adversitats com una unitat.

A nivell econòmic pot esdevenir un gran centre industrial i comercial degut a la proximitat dels recursos naturals i el potencial dels consumidors africans que atrauran gran quantitat d'inversions d'arreu del món. Juntament amb el desenvolupament de les potències llatinoamericanes, es podrà realitzar un comerç multilateral destacable, complementant el model de comerç actual nord-nord. Tanmateix, la possibilitat que Àfrica reproduïxi un creixement tan espectacular com el fenomen xinès és bastant improbable, fet condicionat gran part per la cultura i la mentalitat africana, com també el model polífic.

Passaran molts anys perquè Àfrica pugui aconseguir el respecte internacional merescut i pugui deixar enrere la seva imatge de pobresa i fam. Actualment predomina un corrent de menyspreu i la ignorància d'Àfrica generat per la insignificança del continent en el món contemporani. A més, el benestar i la tecnologia al món occidental ha arribat a deshumanitzar la consciència de tal manera que els medis occidentals dirigeixen obertament les seves càmeres cap a la fam i la mort per captivar el públic i “vendre” més. Però s'espera que aquest nou estatus global suposarà l'actuació honesta dels medis de comunicació, que seran capaces de reflectir la humanitat darrere la societat africana i no només un conjunt de xifres.

Finalment cal recordar que el món contemporani es sustenta en el capitalisme, on el benefici màxim és l'objectiu prioritari, per tant sempre hi haurà un element d'explotació i desigualtat. Al llarg de les últimes dècades, Àfrica ha sigut “la víctima” que permetia el creixement espectacular d'altres potències, però amb l'ascens d'Àfrica dintre aquesta jerarquia, qui serà el pròxim contribuïdor? Esperem que el “miracle” africà porti a la reestructuració de l'ordre mundial per tal d'arribar a una economia i una societat que actuï sota un concepte d'equilibri, igualtat i benestar general.

9. Conclusions

Una de les principals conclusions que he extret d'aquest estudi és la gran importància de les inversions i la participació estrangera en l'economia d'un país. Això rau principalment en el sistema capitalista globalitzat on cada element està integrat en un sol sistema econòmic amb una interdependència creixent de tots els sistemes productius i una manca progressiva de capacitat de decisió dels estats sobre la seva economia. Per tant, l'actuació de l'estat l'haurà de cedir a la població però sempre donant-li suport i proporcionant-li les eines necessàries pel liderar l'economia correctament.

Les adversitats a que s'enfronta l'Àfrica subsahariana són diverses i complexes. No obstant, la combinació d'experiència i innovació constitueix la característica bàsica del progrés econòmic contemporani. Val la pena recordar el passat i els errors a partir de l'experiència dels majors però també és hora donar oportunitats als joves perquè emprenguin el seu futur.

Una altra conclusió que he arribat és la relació recíproca de la influència diplomàtica i el poder econòmic en el món contemporani. La crisi econòmica i financera de l'UE i els EEUU ha desplaçat els centres de poder a les noves potències econòmiques, les anomenades "emergents". En el cas de Xina, la seva presència a l'Àfrica s'origina a partir de les necessitats pròpies, però ha estat possible degut al "buit" financer africà amb la reducció de la inversió occidental i per tant Xina ha pres el paper de creditor financer. Això proporciona un avantatge econòmic que afavoreix a la influència xinesa a nivell internacional, però ara la influència diplomàtica afavoreix a la participació i cooperació econòmica. Vist d'aquesta manera, es genera un cicle d'ascensió econòmica paral·lelament a una major paper mundial.

Malgrat les crítiques que es generen entorn aquest tema, és cert que la inversió xinesa a l'Àfrica és un atractiu per ambdues bandes que aporta beneficis mutus i per tant les relacions sino-africanes s'enfortiran en el futur.

10.

ANNEXOS

10.1 Glossari

Les definicions i explicacions mostrades a continuació són extretes de diccionaris i enciclopèdies virtuals com la Wikipedia, enciclopèdia.cat i altres recursos especialitzats en l'àmbit econòmic.

ACNUR – Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Refugiats: és l'organisme de la ONU amb responsabilitats sobre la població refugiada a conseqüència de conflictes diversos. Proporciona protecció, assistència i suport a nivell internacional a les comunitats desplaçades.

AEC – African Economic Community (Comunitat Econòmica Africana): és un òrgan de la UA encarregada d'establir les bases per la mútua cooperació econòmica pel desenvolupament dels estats africans. Un dels major projecte que porta a terme és la unificació econòmica i monetària. Aquesta està composta per diversos blocs regionals que són els pilars d'aquesta institució.

AGO – African Growth and Opportunity Act (Acta de Creixement i Oportunitat per Àfrica): és una acta signada al 18 de maig de 2010 amb l'objectiu d'incentivar la cooperació econòmica africana i l'obertura de mercats lliures.

Aranzels: és un impost que cobra l'Estat sobre les mercaderies i els productes exportats i importats.

Banc Mundial: és un dels organismes especialitzats de les Nacions Unides, que es defineix com una font d'assistència financera i tècnica per als anomenats països en desenvolupament. El seu propòsit mencionat és reduir la pobresa mitjançant préstecs de baix interès, crèdits sense interessos a nivell bancari i suports econòmics a les nacions en desenvolupament.

Bons: són títols de deute amb un rendiment d'interessos percentual, és a dir, són obligacions financeres concretes entre els inversors i la institució emissora. Quan un inversor compra bons, li està prestant els seus diners ja sigui a un govern, a una agència de l'estat o alguna institució privada, i espera la retribució dels interessos.

CDB – China Development Bank (Banc pel Desenvolupament de Xina): és un banc estatal amb l'objectiu d'enfortir la competitivitat de Xina i millorar la qualitat de la vida dels ciutadans a partir d'estratègies i polítiques a llarg termini a favor del desenvolupament.

CADFund – China-Africa Development Fund (*Fons pel Desenvolupament Xina-Àfrica*): fons establert pel govern xinès al 14 de març de 2007. Amb un pressupost que ascendeix sobre els 5 mil milions de dollars, dóna suport a les empreses xineses per invertir a Àfrica.

Comunisme Maoísta: és una variant del marxisme-leninisme desenvolupada a partir del pensament i ensenyaments de Mao Zedong, dirigent de la Xina i del Partit Comunista Xinès a partir de 1959. El Maoisme es basa en una revolució de base camperola, modelada en l'experiència xinesa

Crisi de l'euro: oficialment nomenada Crisi del deute sobirà de la Eurozona, consistent bàsicament en una crisi de confiança sense precedents, amb atacs especulatius sobre els bons públics de diversos dels seus membres, turbulències en els seus mercats financers i borsaris, i una caiguda del valor canviari de la moneda única, en un context d'incertesa i dificultat per assolir un acord col·lectiu que encara persisteix (2011).

DII – Iniciativa Industrial Desertec: és un projecte dirigit per la Fundació DESERTEC, una institució sense ànim de lucre que promou l'ús de l'energia solar i eòlica com a futura font d'energia. El DII tracta de la instal·lació de plantes d'energia solar i eòliques en deserts d'arreu del món -principalment al desert del Sàhara- amb el potencial de subministrar l'energia necessària per satisfer el consum energètic mundial.

Diners negre: és el capital que no està comptabilitzat a Hisenda i per tant és exempta d'impostos. Aquest pot sorgir d'activitats il·lícites (drogues, contraban...) o només tenir intenció d'evadir impostos.

EPA – Economic Partnership Agreements: és un projecte per formar una àrea de lliure comerç entre la UE, els estats africans, del Carib i del Pacífic. Aquest està basat en els valors de l'intercanvi recíproc i la igualtat entre els països, siguin desenvolupats o subdesenvolupats.

EximBank China – Export-Import Bank of China (*Banc d'Exportació i Importació de Xina*): és un banc estatal fundat al 1994 amb la finalitat de facilitar les importacions i exportacions de productes xinesos, promoure les relacions xinès-relacions exteriors i la cooperació econòmica i comercial.

Explosió demogràfica: és l'augment significativament superior de la taxa de natalitat i en relació a la taxa de mortalitat. Aquesta capacitat de creixement de la població és major que la

capacitat de la terra per produir aliments i també dels serveis per atendre a la gran massa de població.

FMI – Fons Monetari Internacional: és una institució financera i monetària internacional plantejada al 22 de juny de 1944 en els Acords de Bretton Woods, però no va ser fins a 1945 que es va formar i actualment hi participen 187 països. Els seus principals objectius són l'estabilitat econòmica, la cooperació i la eradicació de la pobresa.

Fuga de capital: és el procés de transferència de capital humà o monetari a l'estranger. És la tendència del capital humà i capital financer a abandonar els països en desenvolupament a la recerca de taxes de rendiment més altes en altres països.

ICBC – Industrial and Commercial Bank of China (Banc Industrial i Comercial de la Xina): és un banc estatal xinès, sent també el major banc mundial en beneficis i valorització al mercat. És un banc centrat en la promoció de l'indústria i el comerç, ofereix assessorament financer a grans corporacions però també a emprenedors i noves empreses.

IDE – Inversió directa estrangera: és la col·locació de capital a llarg termini en un país estranger amb el propòsit d'internacionalitzar-se i augmentar la influència econòmica.

Ingrés per càpita (PIB per càpita o renda per càpita): relació que hi ha entre el PIB (producte intern brut), i la quantitat d'habitants d'un país. Per aconseguir-ho, cal dividir el PIB d'un país entre la seva població. És un indicador comunament usat per estimar la riquesa econòmica d'un país i el seu benestar.

IPC – Índex dels Preus de Consum: és un índex que representa el preu d'un conjunt de productes, generalment d'ús o consum diari, en una quantitat determinada i regular. Aquesta estadística s'utilitza per comparar la variació dels preus respecte el referent anterior i també com indicador de la inflació.

Joint venture: Les joint venture o aliança comercial és un model d'associació comercial a llarg termini per la persecució d'uns objectius comuns, sigui la producció de béns, serveis o altres activitats econòmiques. A diferència d'una fusió o absorció, les dues entitats són independents i per tant només actuen sota un acord de cooperació.

Liquidesa: és la qualitat dels actius per ser convertits en diners efectius de forma immediata sense pèrdua significativa del seu valor i com més fàcil és convertir-los en efectiu més líquid és.

Neocolonialisme: és el control indirecte que exerceixen les antigues potències colonials sobre les seves antigues colònies. Aquests països no gaudeixen d'una independència plena, sinó que estan sotmesos als dictats culturals, polítics, lingüístics i, especialment, econòmics, d'un altre. El neocolonialisme és diferent al colonialisme, que es caracteritza per un control directe.

Neoliberalisme: és una política econòmica macroeconòmica que pretén reduir al màxim la intervenció estatal en matèria econòmica i social, defensant el lliure mercat capitalista com a millor garantia de l'equilibri institucional i el creixement econòmic d'un país, excepte davant la presència dels anomenats errors del mercat.

MOFCOM – Ministeri de Comerç de la República Popular Xina

ONG – Organització no governamental: és una entitat de caràcter civil o social, amb diferents finalitats i objectius humanitaris i socials definits pels seus integrants, creada independentment dels governs.

OUA – Organització per la Unitat Africana: organització regional que agrupava als països del continent africà. Els seus objectius van ser promoure la unitat i solidaritat dels estats africans i servir com representació col·lectiva del continent com també eradicar la pobresa i promoure la cooperació internacional.

PCCh – Partit Comunista Xinès: és el partit polític que governa la República Popular de la Xina des del 1949. Després de la seva fundació en 1921 amb el seu líder Mao Zedong, el Partit Comunista de Xina esdevingué una de les formacions polítiques més influents de Xina. El partit té presència en tots els àmbits de la vida xinesa, controlant els diferents nivells de govern i els llocs de treball i les institucions d'ensenyament.

PIB – Producte Interior Brut: és la suma de tots els béns i serveis finals produïts en un espai econòmic durant un període de temps determinat, normalment un any, exclouent el consum intermedi utilitzat en la producció.

PPA – Paritat de poder adquisitiu (PPP, Purchasing Power Parity en anglès): és un mètode utilitzat per a calcular una taxa alternativa de canvi de monedes de dos països confeccionat a partir del poder adquisitiu i no el tipus de canvi monetari. Per tant mesura quant pot comprar una moneda (per raons d'uniformització, usualment el dòlar nord-americà), ja que els béns i serveis poden tenir diferents preus en dos països. Quan es vol comparar el PIB de diferents

països és necessari homogeneïtzar la informació ja que cada país mesura el seu producte en la seva moneda local, per això s'han de traduir seu PIB a una moneda comuna amb la PPA

RPCCh – República Popular de la Xina

UNCTAD – United Nations Conference on Trade and Development (*Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament*): és un organisme de la ONU establert al 1964 amb l'objectiu d'oferir polítiques que afavoreixin al comerç, la inversió i desenvolupament internacionalment. Aquesta institució es complementaria al FMI i el Banc Mundial.

UNPD – United Nations Development Programme (*Programa de Desenvolupament de les Nacions Unides*): és un programa desenvolupat per les Nacions Unides, serveix com a centre per compartir experiències, tecnologies o serveis amb la finalitat de millorar la qualitat de vida dels ciutadans.

10.2 Bibliografia i Webgrafia

10.2.1 Referències en l'informe

(I) ZHOU ENLAI (1955). *Discurs en la Conferència de Bandung*. Edició Marxists Internet Archive, maig de 2007. [Data de consulta: 09/09/11]

<<http://www.marxists.org/espanol/zhou/1955/abril-a.htm>>

(II) HU JINTAO (04/11/2006). *Address by Hu Jintao President of the People's Republic of China at the Opening Ceremony of the Beijing Summit of the Forum on China-Africa Cooperation*. [Data de consulta: 21/09/11]

<<http://www.fmprc.gov.cn/zflt/eng/ltada/dscbzbjhy/SP32009/t606840.htm>>

(III) AMBAIXADA DE LA RPCH EN LA REPÚBLICA DE COLOMBIA (29/12/2005). *Estudioso chino explica desarrollo pacífico de China*. [Data de consulta: 29/09/11]

<<http://co.china-embassy.org/esp/xwfw/t228656.htm>>

(IV) HITCHENS, Peter (28/09/2008). *How China has created a new slave empire in Africa*. DailyMail Online. [Data de consulta: 07/10/11]

<<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1063198/PETER-HITCHENS-How-China-created-new-slave-empire-Africa.html>>

(V) CIA WORLD FACTBOOK (2010). *Oil – production / Oil – consumption*. Economy, China. [Data de consulta: 20/10/11]

<<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>>

(VI) GOODMAN, Peter S. (10/01/2006). *Cnooc Buys Oil Interest In Nigeria*. Washington Post Foreign Service. [Data de consulta: 20/10/11]

<<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/01/09/AR2006010901779.html>>

(VII) REUTERS (17/08/2011). *Importación de gas se incrementó*. [Data de consulta: 25/10/11]

<<http://www.prensa.com/impreso/importacion-de-gas-se-incremento/18445>>

(VIII) MANNION, Jenne (01/06/2006). *Africa's natural resources are a potential gold mine*. Independent.co.uk. [Data de consulta: 14/09/11]

<<http://www.independent.co.uk/money/spend-save/africas-natural-resources-are-a-potential-gold-mine-406135.html>>

(IX) SOM-PIMPONG, Kwame (06/02/2011). *Africa's Agricultural Potential – What's the Cost?*. [Data de consulta: 26/10/11]

<<http://kwsompimpong.wordpress.com/2011/02/06/africas-agricultural-potential-whats-the-cost/>>

(X) FRENCH, Howard W. i POLGREEN, Lydia (17/08/2007). *Chinese flocking in numbers to a new frontier: Africa*. The New York Times. [Data de consulta: 02/11/11]

<<http://www.nytimes.com/2007/08/17/world/africa/17iht-malawi.3.7159493.html>>

(XI) BBC NEWS (14/12/2006). *Mbeki warns on China-Africa ties*. [Data de consulta: 02/11/11]

<<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/6178897.stm>>

(XII) ABIOLA, Hafsat (20/01/2010). *Africa, China, and Women*. [Data de consulta: 09/10/11]

<<http://www.imow.org/economica/stories/viewStory?storyId=3630>>

(XIII) CIA WORLD FACTBOOK (2011). *Transportation Kenia*. [Data de consulta: 04/11/11]

<<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>>

(XIV) STANDARD BANK SOUTH AFRICA (20/09/2011). *Standard Bank Group and ICBC announce cooperation agreements to support China's growing trade with emerging Markets*. [Data de consulta: 21/10/11]

<http://www.standardbank.com/Article.aspx?id=-108&src=m2011_34385466>

(XV) HOGG, Chris (18/01/2011). *China banks lend more than World Bank – report*. BBC News. [Data de consulta: 15/10/11]

<<http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-12212936>>

(XVI) MOFCOM XINA (16/08/2011). *China proporciona a países africanos otra ayuda urgente de alimentos de 350 millones de yuanes*. [Data de consulta: 26/10/11]

<<http://spanish.mofcom.gov.cn/aarticle/ultimasnoticias/201108/20110807702545.html>>

(XVII) MOFCOM XINA (02/07/2011). *China elimina aranceles a 60% de importaciones de 26 naciones africanas*. [Data de consulta: 05/11/11]

<<http://spanish.mofcom.gov.cn/aarticle/reportajeexterior/201007/20100707001073.html>>

(XVIII) UA (11/07/2000). *Acta Constitutiva de la Unión Africana*. [Data de consulta: 12/11/11]

<http://www.wipo.int/wipolex/es/regeco_treaties/text.jsp?doc_id=129252&file_id=173361>

(XIX) ONU (2010). *Objetivos de desarrollo del Milenio. Objetivo 4, Reducir la mortalidad de los niños menores de 5 años*. [Data de consulta: 04/11/11]

<http://www.un.org/spanish/millenniumgoals/pdf/MDG_Report_2010_SP.pdf#page=28>

(XX) ALLEN, Karen (09/05/2006). *Traffickers' drugs haven in Kenya*. BBC News. [Data de consulta: 30/10/11]

<<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/4753377.stm>>

(XXI) HORTA, Loro (20/11/2009). *China in Africa: soft power, hard results*. [Data de consulta: 22/10/11]

<<http://www.onlineopinion.com.au/view.asp?article=9714>>

(XXII) SMITH, David (22/10/2011). *Global population growth fears put to the test in Africa's expanding cities*. The Guardian Online. [Data de consulta: 01/11/11]

<<http://www.guardian.co.uk/world/2011/oct/22/global-population-growth-africa-cities>>

10.2.2 Bibliografía

ALDEN, Chris (2008). *China en África*. Fundación Intermon OXFAM.

ISBN 978-84-8452-594-3

MICHEL, Serge; BEURET Michel (2009). *China en África: Pequin a la conquista del continente africano*. Alianza Editorial.

ISBN 978-84-2068-265-5

10.2.3 Webgrafía

AGOA (2011). *AGOA Legislation*. [Data de consulta: 16/10/11]

<<http://www.agoa.gov/agoalegislation/index.asp>>

AGOA (2009). *U.S.-African Trade Profile*. International Trade Administration. [Data de consulta: 16/10/11]

<http://www.agoa.gov/resources/US_African_Trade_Profile_2009.pdf>

BANC MUNDIAL (03/2006). *Reseña regional: África*. [Data de consulta: 17/10/11]

<<http://www.bancomundial.org/temas/resenas/Africa.htm>>

BBC NEWS (21/01/2011). *Profile: African Union*. [Data de consulta: 15/10/11]

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/country_profiles/3870303.stm>

BECKER, Antoaneta (08/06/2011). *Primavera Árabe ahuyenta inversiones chinas de África*. [Data de consulta: 23/10/11]

<<http://www.periodistas-es.org/economia/primavera-arabe-ahuyenta-inversiones-chinas-de-africa>>

BELLO, Iraxis (21/08/2008). *China en África: entre la cooperación y el neocolonialismo*. Revista de Información y Debate Pueblos. [Data de consulta: 02/08/11]

<<http://www.revistapueblos.org/spip.php?article947>>

BROADMAN, Harry G. / ALBRIGHT STONEBRIDGE GROUP LLC (18/02/2011). *The backstory of China and India's growing investment and trade with Africa: Separating the wheat from the chaff*. [Data de consulta: 04/10/11]

<<http://chinainvests.org/2011/02/18/the-backstory-of-china-and-india%E2%80%99s-growing-investment-and-trade-with-africa-separating-the-wheat-from-the-chaff/>>

BUREAU OF AFRICAN AFFAIRS (02/09/2011). *Background Note: Kenya*. U.S. Department of State. [Data de consulta: 10/10/11]

<<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2962.htm>>

CHECA-ARTASU, Mart ín (Setembre 2008). *¿Que quiere China de África?*. Número 8 Observatorio de la Economía y la Sociedad China. [Data de consulta: 13/08/11]

<<http://www.eumed.net/rev/china/08/mca.htm>>

CHINA DEVELOPMENT BANK (2007). *CAD-Fund*. [Data de consulta: 08/10/11]

<<http://www.cdb.com.cn/english/Column.asp?ColumnId=176>>

CIA (2011). *CIA The World Factbook, Kenia*. [Data de consulta: 19/10/11]

<<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ke.html>>

ECONOMYWATCH (05/05/2005). *Kenya Economy*. [Data de consulta: 21/09/11]

<http://www.economywatch.com/world_economy/kenya/>

ECONOMYWATCH (14/10/2011). *Socialist Market Economy*. [Data de consulta: 10/09/11]

<<http://www.economywatch.com/market-economy/socialist-market-economy.html>>

EFE (07/06/2011). *La inversión china en África debe tener efectos positivos en economía local*. [Data de consulta: 27/10/11]

<<http://www.adn.es/internacional/20110607/NWS-1564-Africa-positivos-inversion-economia-efectos.html>>

FERNÁNDEZ PUENTE, Adolfo C. (2008). *El África Subsahariana y su capacidad para hacer frente a la inestabilidad económica mundial*. Casa África. [Data de consulta: 17/10/11]

<http://www.ciberoamericana.com/documentos/adolfo_casa_africa.pdf>

FABBRI, Michele (20/01/2006). *China - "Socialist market economy" or just plain capitalism?*. In *Defence of the Marxism*. [Data de consulta: 10/09/11]
<<http://www.marxist.com/china-socialist-market-economy200106.htm>>

GOODMAN, Peter S. (10/01/2006). *Cnooc Buys Oil Interest In Nigeria*. *Washington Post Foreign Service*. [Data de consulta: 19/08/11]
<<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2006/01/09/AR2006010901779.html>>

GRIFFITHS, Dan (23/04/2006). *Big business brings Beijing to Africa*. *BBC News, Beijing*. [Data de consulta: 04/10/11]
<<http://news.bbc.co.uk/2/hi/4931668.stm>>

HITCHENS, Peter (28/09/2008). *How China has created a new slave empire in Africa*. *Dailymail Online*. [Data de consulta: 13/09/11]
<<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1063198/PETER-HITCHENS-How-China-created-new-slave-empire-Africa.html>>

KEOHANE, David (28/10/2011). *Kenya: testing times ahead*. *Financial Times, Beyondbrics*. [Data de consulta: 10/09/11]
<<http://blogs.ft.com/beyond-brics/2011/10/28/kenya-testing-times-ahead/#axzz1eGiynSSI>>

LANGFITT, Frank (21/06/2011). *Will Kenyan Superhighway Also Benefit China?*. *National Public Radio*. [Data de consulta: 30/09/11]
<<http://www.npr.org/2011/06/21/137185048/will-kenyan-superhighway-also-benefit-china>>

LANTIGUA, Isabel F. (28/10/2005). *El crecimiento demográfico en África, más grave que el sida*. *El Mundo*. [Data de consulta: 26/10/11]
<<http://www.elmundo.es/elmundosalud/2005/10/24/medicina/1130141340.html>>

MCGREAL, Chris (05/02/2007). *Thanks China, now go home: buy-up of Zambia revives old colonial fears*. *The Guardian*. [Data de consulta: 13/09/11]
<<http://www.guardian.co.uk/world/2007/feb/05/china.chrismcgreal>>

MOFCOM (Diciembre 2010). *2009 Statistical Bulletin of China's Outward Foreign Direct Investment*. [Data de consulta: 24/09/11]

<<http://chinainvests.files.wordpress.com/2010/12/2009-mofcom-investment-report1.pdf>>

MOFCOM (16/08/2011). *China proporciona a países africanos otra ayuda urgente de alimentos de 350 millones de yuanes*. Oficina de noticias del Ministerio de Comercio. [Data de consulta: 07/10/11]

<<http://spanish.mofcom.gov.cn/aarticle/ultimasnoticias/201108/20110807702545.html>>

MUÑOZ, M. Á. (14/06/2010). *La sombra china en África*. Análisis n° 7888 Grupo de Estudios Estratégicos GEES [Data de consulta: 07/08/11]

<http://www.gees.org/files/article/13062010183935_Analisis-07888.pdf>

ODI (06/2006). *Economic Partnership Agreements (EPAs): Where We Are*. Briefing Paper June 2006. [Data de consulta: 16/10/11]

<<http://www.odi.org.uk/resources/download/1942.pdf>>

PNUD (2011). *Objetivos de Desarrollo del Milenio*. [Data de consulta: 20/10/11]

<<http://www.beta.undp.org/undp/es/home/mdgoverview.html>>

POLO, Higinio (24/09/2006). *Resurge el Movimiento de Países No alineados*. 14 Cumbre de no Alineados, Septiembre 2006, Rebelión. [Data de consulta: 10/08/11]

<<http://www.rebelion.org/noticia.php?id=38084>>

REDFERN, Paul (10/02/2011). *China-Africa trade now at \$115 billion a year*. African Review. [Data de consulta: 26/09/11]

<<http://www.africareview.com/Business+++Finance/-/979184/1104958/-/11sm8smz/-/index.html>>

ROCHA, J. (2008). *China y los recursos naturales de África: oportunidad para el desarrollo o profundización en la maldición de los recursos*. *África, la nueva frontera china*. Boletín Govern Asia n°6, Casa Asia [Data de consulta: 08/09/11]

<<http://www.casaasia.es/governasia/boletin6/>>

ROMEI, Valentina; JOPSON, Barney (14/12/2010). *Chart of the week: CHINA-AFRICA TRADE*. Financial Times, Beyondbrics. [Data de consulta: 19/08/11]

<<http://blogs.ft.com/beyond-brics/2010/12/14/chart-of-the-week-the-china-africa-trade/#axzz1f10K5nMD>>

ROXBURGH, Charles; VAN WAMELEN, Arend; i LUND Susan (12/08/2010). *Asia should buy into Africa's growth*. McKinsey&Company. [Data de consulta: 27/10/11]

<http://www.mckinsey.com/mgi/mginews/asia_should_buy_Into_africa.asp>

ROXBURGH, Charles; LEKE, Acha; LUND, Susan; VAN WAMELEN, Arend (06/2010). *What's driving Africa's growth*. McKinsey&Company. [Data de consulta: 27/10/11]

<http://www.mckinseyquarterly.com/Economic_Studies/Productivity_Performance/Whats_driving_Africas_growth_2601>

SERVICIO ESPECIAL DEL CENTRO DE INFORMACIÓN PARA LA PRENSA DE LA UNIÓN DE PERIODISTAS DE CUBA (2009). *XV Conferencia Movimiento de Países No Alineados*. (Sharm el Sheik, Egipte, 11-16/06/2009) [Data de consulta: 09/09/11]

<<http://www.cip.cu/contenido/menu2/compendios-informativos-1/xv-cumbre-movimiento-noal>>

THE ECONOMIST (13/12/2010). *The urbanisation of Africa, Growth areas*. [Data de consulta: 19/08/11]

<http://www.economist.com/blogs/dailychart/2010/12/urbanisation_africa>

THE ECONOMIST (20/04/2011). *The Chinese in Africa. Trying to pull together*. Article de l'edició impresa (Abril 2011). [Data de consulta: 04/10/11]

<http://www.economist.com/node/18586448?story_id=18586448>

THE ECONOMIST CORPORATE NETWORK (08/2011). *GEARING UP China's impact on African business and thenext wave of globalisation*. [Data de consulta: 19/08/11]

<<http://es.scribd.com/doc/61422991/ECN-China-Africa-0711-0>>

VAN DIJK, Meine Pieter (versi6 10 de juliol de 2007). *"The role of China in Africa"*, in *particular chinese foregin direct investment*. Panel 76 AEGIS European Conference on African Studies 2007 [Data de consulta: 07/09/11]

<ecas2007.aegis-eu.org/commence/user/view_file_forall.php?fileid=908>

XINHUA (19/08/2005) *China to promote cooperation with Kenya: Chinese premier*. People's Daily Online. [Data de consulta: 01/11/11]

<http://english.peopledaily.com.cn/200508/19/eng20050819_203345.html>

XINHUA (14/10/2010). *Volumen comercial China-África bate nuevo récord*. MOFCOM Xina. [Data de consulta: 24/09/11]

<<http://spanish.mofcom.gov.cn/aarticle/reportajeexterior/201010/20101007192995.html>>

XINHUA (14/04/2011). *Presidentes de China y de Sudáfrica conversan sobre relaciones bilaterales*. MOFCOM Xina. [Data de consulta: 22/10/11]

<<http://spanish.mofcom.gov.cn/aarticle/subject/bricstercero/lanmuxbya/201104/20110407502613.html>>

XINHUA (26/08/2011). *China promete más ayuda para Cuerno de Africa*. [Data de consulta: 07/10/11]

<http://spanish.news.cn/china/2011-08/26/c_131076799.htm>

XINHUANET (02-07-2010). *China elimina aranceles a 60% de importaciones de 26 naciones africanas*. MOFCOM Xina. [Data de consulta: 25/09/11]

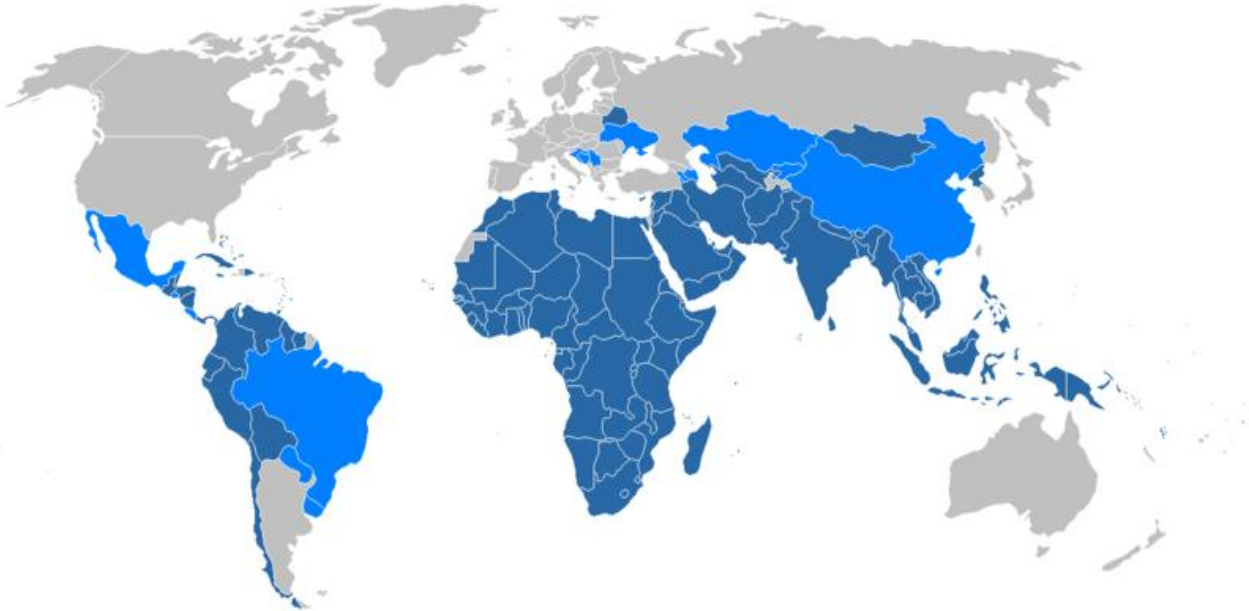
<<http://spanish.mofcom.gov.cn/aarticle/reportajeexterior/201007/20100707001073.html>>

YAN, ZHOU (28/05/2010). *CAD Fund to boost footprint in Africa*. China Daily. [Data de consulta: 04/10/11]

<http://www.chinadaily.com.cn/bizchina/2010-05/28/content_9903203.htm>

10.3 Mapes

Mapa 1: Els països membres de la MPNA

Font: Wikimedia Commons (07/03/2009). [Data de consulta: 17/11/11]

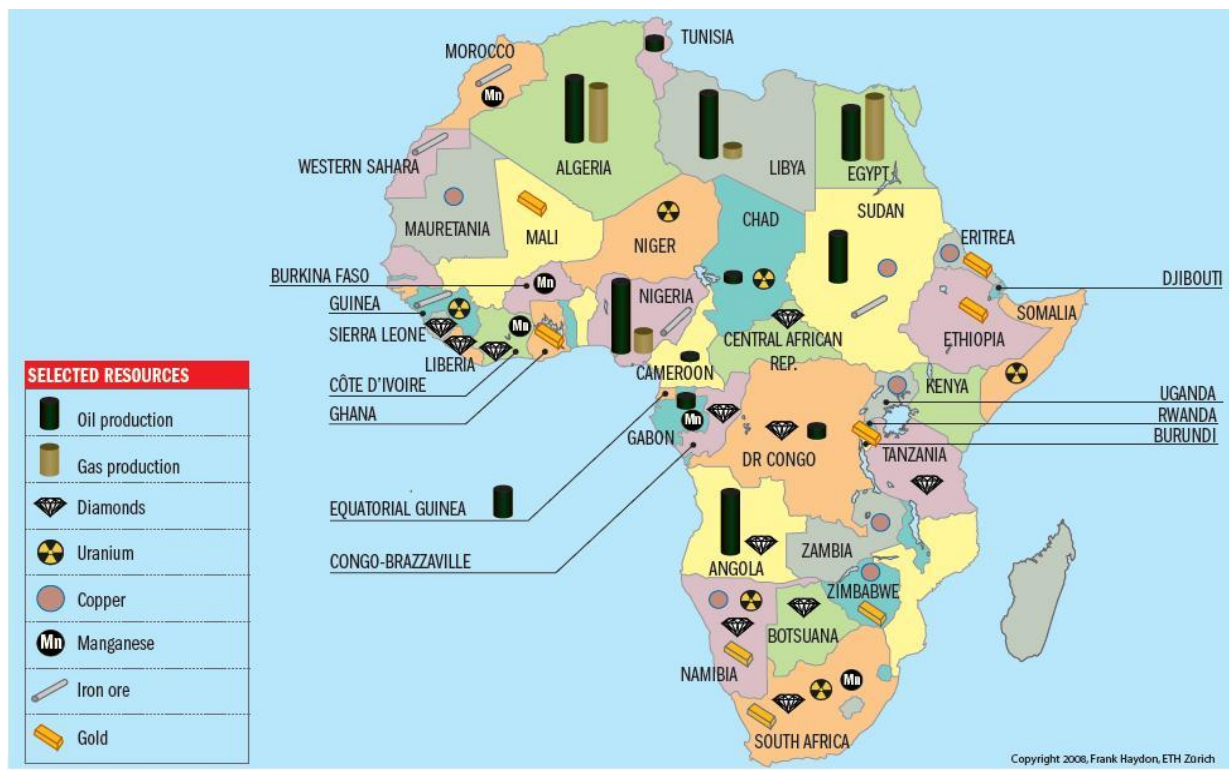
El mapa representa els membres del Moviment de Països No Alineats a l'actualitat. Els països mostrats de color blau clar són membres observadors, és a dir, poden participar a les reunions però no tenen poder per prendre decisions.

Els països del MPNA estan distribuïts pel continent africà, l'Àsia Menor, el Sud-est asiàtic, l'Amèrica Llatina i algun país del l'Europa oriental. Els altres països que no pertanyen al MPNA són membres de la OTAN amb el lideratge dels EEUU o el Pacte de Varsòvia amb el lideratge de la URSS.

Malgrat les bases del MPNA, diversos països es van aliar a les superpotències per participar a la Guerra Freda. El major exemple són els països de l'Amèrica Llatina, que es van aliar amb els EEUU.

També cal destacar les organitzacions observadores: Unió Africana, Organització de Solidaritat amb els Pobles d'Àsia i Àfrica, Front d'Alliberament Nacional Kanak i Socialista, Lliga d'Estats Àrabs, Nou Moviment per la Independència de Puerto Rico, Organització de la Conferència Islàmica, Nacions Unides.

Mapa 2: Recursos naturals de l'Àfrica

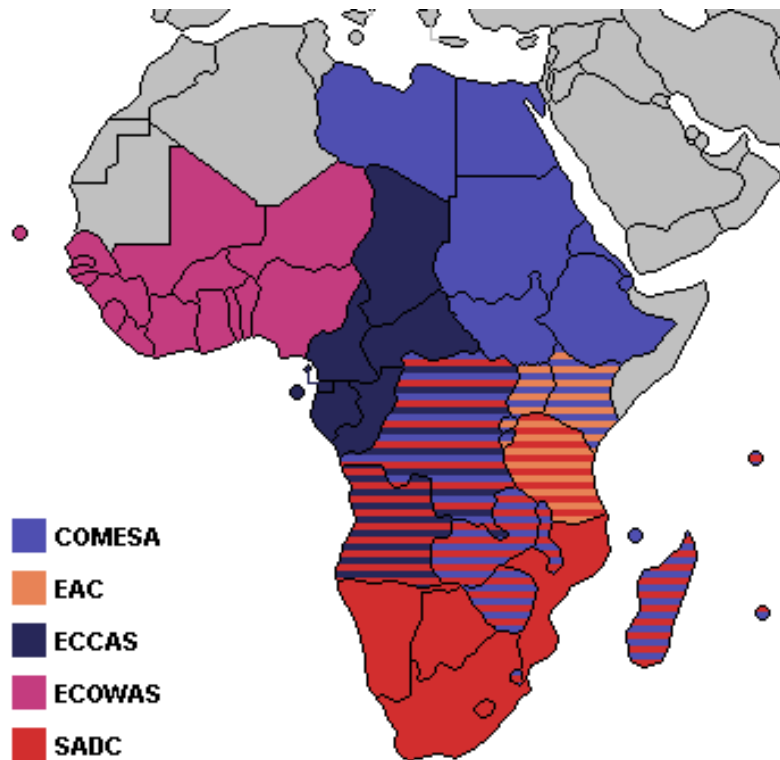

Font: Center for Security Studies (CSS) (06/2008) [Data de consulta: 23/11/11]

Aquest mapa mostra la distribució dels recursos naturals en el continent africà. Primerament començarem analitzant els combustibles fòssils, és a dir, el petroli i el gas natural. Aquests dos recursos estan relacionats directament ja que els països productors de petroli també són de gas natural, excepte en algun cas com Angola o el Sudan on manquen les infraestructures necessàries per la producció rendible. Els països productors de petroli i gas importants són: Algèria (ambdós), Líbia (petroli), Egipte (ambdós), Nigèria (ambdós), Angola (petroli) i el Sudan (petroli).

Referent als recursos minerals, l'Àfrica subsahariana té les majors reserves de diamant i or; també hi ha presents altres recursos rellevants com el coure, el crom i la plata (aquests dos últims no apareixen al mapa). La distribució d'aquests recursos es troba principalment a les àrees properes a la costa est africana, amb excepció de l'or i el coure que es troben arreu de l'Àfrica subsahariana. Cal destacar la presència del coltan a la R.D. del Congo: mineral fonamental pel desenvolupament de noves tecnologies: telefonia mòbil, fabricació d'ordinadors, videojocs, armes, medicina... Finalment, els recursos naturals són les causes principals de molts dels conflictes africans i la corrupció però també són del desenvolupament de països que se sustenten en l'exportació d'aquests recursos.

Mapa 3: Comunitats econòmiques africanes

Font: Wikimedia Commons (05/08/2006). [Data de consulta: 17/11/11]

Aquest mapa ens presenta les comunitats regionals econòmiques de l'Àfrica. Les 5 principals són:

- Mercat Comú d'Àfrica Oriental i Austral (Common Market for Eastern and Southern Africa – COMESA): bloc comercial format actualment per 20 estats que participen en una àrea de lliure comerç, és a dir, amb l'eliminació d'aranzels i altres tributs sobre les importacions i exportacions. Com diu el nom, els països membres corresponen a la regió central, l'est i el nord-est del continent africà
- Comunitat de l'Est d'Àfrica (East African Community – EAC): una organització intergovernamental que comprèn els cinc països de l'est africà de Burundi, Kenya, Rwanda, Tanzània i Uganda. Degut al passat dels seus membres, actualment, l'EAC tracta de mantenir l'estabilitat i la prosperitat enmig dels conflictes en curs a la República Democràtica Congo i la Banya d'Àfrica.
- Comunitat d'Estats del Sahel-Sàhara (Community of Sahel-Saharan States – SEN-SAD): està compost per 28 estats membres del Nord d'Àfrica, on hi destaquen els estats islàmics. Un

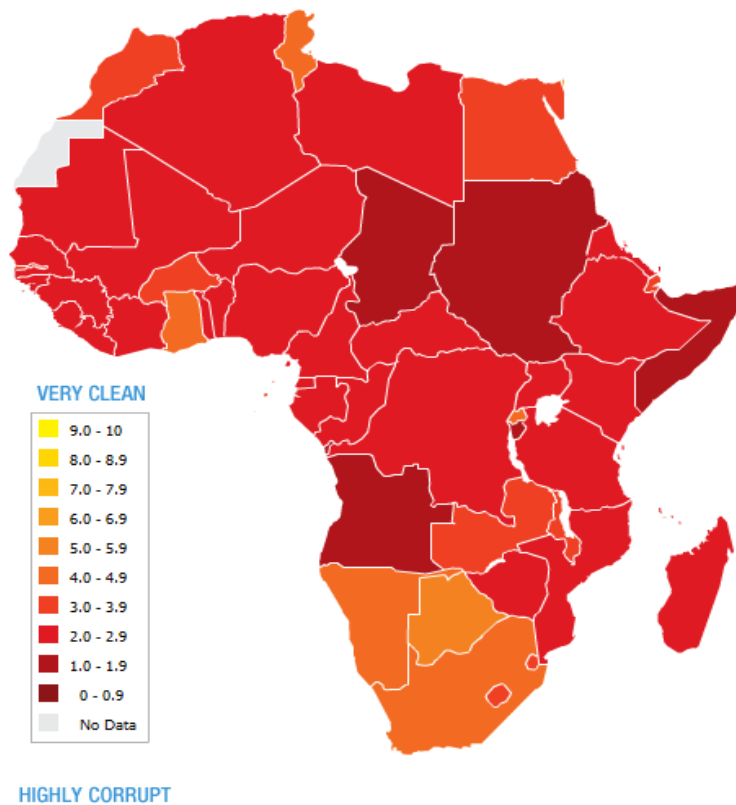
dels seus principals objectius és aconseguir la unitat econòmica a través de l'aplicació de la lliure circulació de persones i mercaderies per tal que l'àrea ocupada pels Estats membres sigui una zona de lliure comerç

- Comunitat de Desenvolupament d'Àfrica Austral (*Southern African Development Community – SADC*): compost per 15 estats membres del Sud-d'Àfrica que es caracteritzen per ser uns dels països més pròspers de l'Àfrica subsahariana, com Sud-àfrica. El seu objectiu és promoure la cooperació socioeconòmica i la integració així com la cooperació política i de seguretat entre els seus membres.

- Comunitat Econòmica dels Estats de l'Àfrica Occidental (*Economic Community of West African States – ECOWAS*): compost per 15 estats membres de l'oest d'Àfrica. L'organització va ser fundada amb la finalitat d'aconseguir la autosuficiència dels seus estats membres mitjançant la creació d'un sol bloc comercial gran a través d'una unió econòmica i comercial. També serveix com una força de manteniment de la pau a la regió.

Tot i la separació geogràfica de les organitzacions econòmiques anteriors, hi ha diversos països que pertanyen a més d'un conjunt. Aquests corresponen a les regions centrals amb països com Angola, Zàmbia, Tanzània o la República Democràtica del Congo. També cal destacar que les zones de lliure comerç estan interconnectades entre elles per les relacions que mantenen les seves respectives comunitats.

Mapa 4: Corrupció en els estats africans

Font: Transparency International (2010). [Data de consulta: 17/11/11]

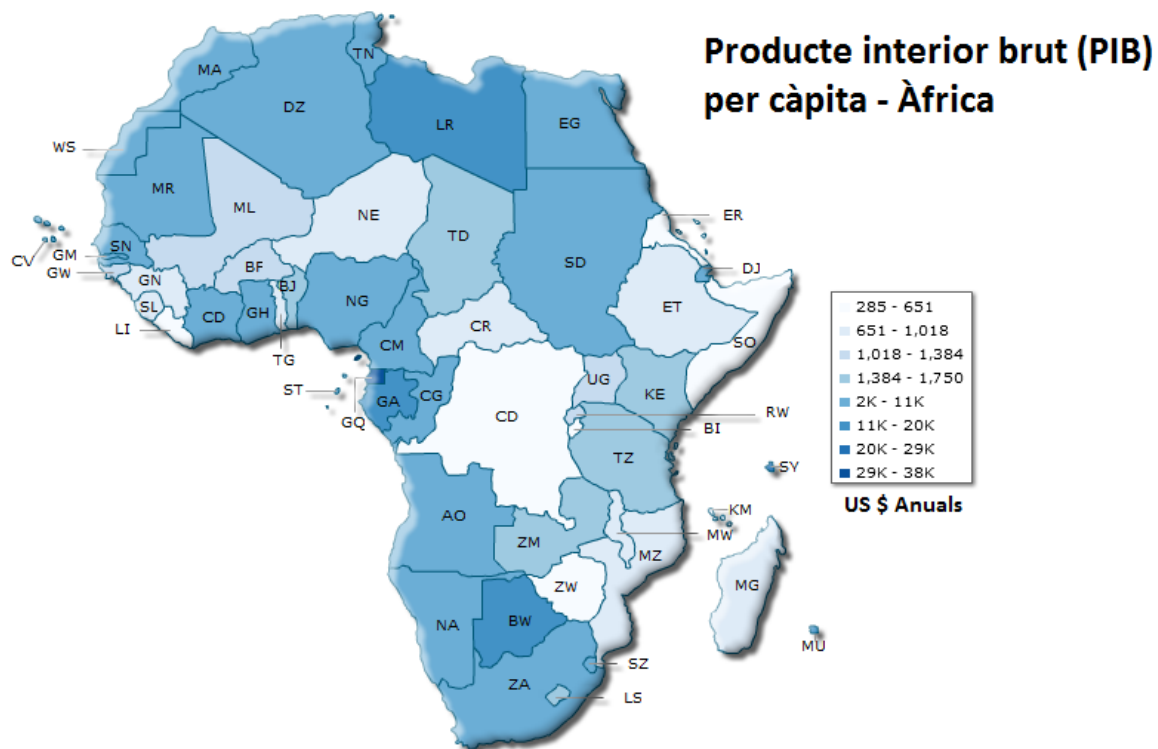
Aquest mapa ens mostra els nivells de corrupció dels estats africans al **2010** a partir de l'índex del CPI (Corruption Perceptions Index) que es relaciona amb la percepció del grau de corrupció percebut per empresaris i analistes del país i oscil·la entre 10 (altament net/Clean) i 0 (altament corrupte/Corrupt).

Com podem veure al mapa, els nivells de corrupció africans oscil·len entre 0 i el 5. Els països més corruptes són el Txad, Sudan, Angola, Burundi i Somàlia, que estan distribuïts al Nord d'Àfrica, al centre i la Banya d'Àfrica. D'altra banda, els països menys corruptes d'Àfrica, són Namàbia, Botswana i Sud-àfrica, tots tres situats al Sud de l'Àfrica i són zones econòmicament pròsperes, malgrat això que cap no supera a la puntuació d'Espanya (6,1).

En aquest cas trobem una relació propera entre l'èxit econòmic i la corrupció ja que a mesura que augmenta el creixement econòmic i el benestar social els índexs de corrupció descendeixen. També hauríem de destacar la importància de l'educació en termes de la corrupció perquè els països amb més transparència són els que tenen un nivell educatiu superior, com Finlàndia (9,2) i Suècia (9,2).

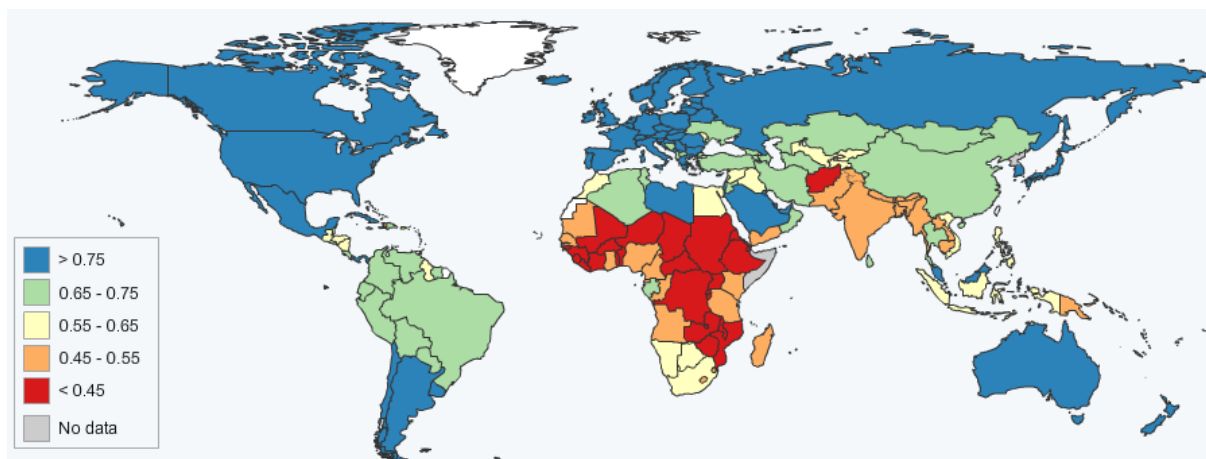
Mapa 5: El PIB i l'índex de desenvolupament humà de l'Àfrica

PIB Àfrica 2011

Font: Indexmundi (2011). [Data de consulta: 17/11/2011]

ÍNDEX DE DESENVOLUPAMENT HUMÀ 2011

Font: United Nations Development Programme (UNDP) (2011). [Data de consulta: 17/11/2011]

Els dos mapes ens mostren dues dades essencials sobre l'estat de l'economia i l'efecte que té aquest sobre el benestar de la població: el PIB per càpita i l'índex de desenvolupament humà. Aquestes dades corresponen a l'inici de l'any 2011.

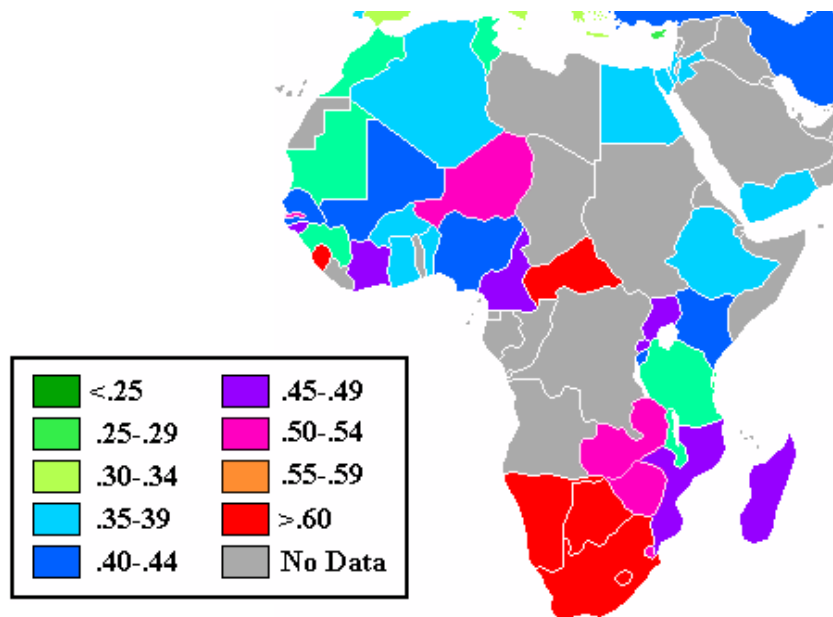
Per un banda, el PIB per càpita és la suma de tots els béns i serveis finals produïts en un espai econòmic durant un període de temps determinat (normalment un any) exclouent el consum intermedi utilitzat en la producció, dividit pel total de població. En altres paraules, el PIB per càpita mesura el moviment de capital de les activitats econòmiques i financeres corresponen a un habitant d'un país i per tant com més alt sigui el PIB per càpita millor serà el benestar material de la població (més accés a béns i serveis). En aquesta estadística hi influeixen el PIB nacional i la població.

Per l'altra banda l'índex de desenvolupament humà és un indicador social composts per 3 factors: nivell de salut (esperança de vida), educació (nivell d'alfabetització) i estàndard de vida (PIB i PPA). Aquest està valorat en un índex numerat del 0 (pitjor benestar) al 1 (millor benestar).

Comparant els dos mapes, podem observar que els països amb el major PIB per càpita són els països del Nord d'Àfrica (Marroc, Algèria, Tunísia, Líbia i Egipte, malgrat que aquest patiran les conseqüències de les revolucions àrabs), algun estat central petit (Gabon) i els països del Sud d'Àfrica (Sud-àfrica, Namíbia, Botswana). Cal destacar que malgrat el PIB per càpita representi el benestar material personal, aquesta pot estar mal distribuïda (desigualtat) com en el cas de la Guinea Equatorial. De la mateixa manera, els països mencionats anteriorment gaudeixen del major índex de desenvolupament humà, és a dir, per sobre del benestar material també hi ha un millor benestar social, amb serveis com l'educació i la sanitat més desenvolupats.

El continent africà segueix sent el més pobre com a conjunt i manté el PIB per càpita i l'índex de desenvolupament més baixos del món, bastant lluny d'alguns països de l'Amèrica Llatina i Àsia menys desenvolupats.

Mapa 6: Coeficient de Gini de l'Àfrica

GINI Coefficient

Font: Wikimedia Commons (04/06/2009). [Data de consulta: 17/11/2011]

El coeficient de Gini és un nombre entre 0 i 1, on 0 es correspon amb la perfecta igualtat (tots tenen els mateixos ingressos) i on el valor 1 es correspon amb la perfecta desigualtat (una persona té tots els ingressos i els altres cap). Aquest coeficient s'expressa generalment amb percentatges on es multiplica el coeficient de Gini per 100.

Podem observar com molts dels països mostrats al mapa no poden oferir el coeficient de Gini degut a diversos factors com la manca d'informació, la censura de la informació o la inexactitud tant de la renda com la població. Pel que fa als països del Nord d'Àfrica, aquests mantenen un nivell de desigualtat significant amb un coeficient rondant el 30 al 44. En canvi, els estats subsaharians pateixen una desigualtat extrema sent els països amb els majors índexs de desigualtat del món. Sud-àfrica, Namíbia i Botsvana són un exemple i en la vida diària es pot percebre gran contrast entre la àrea econòmica i moderna i els suburbis pobres.

En relació al PIB per càpita (Mapa 5: El PIB i l'índex de desenvolupament humà de l'Àfrica), el coeficient de Gini ens respon a la realitat dels ingressos de la població. Els països més rics de l'Àfrica subsahariana també són els que el major índex de desigualtat, és a dir, el seu creixement econòmic i enriquiment només repercuteix a la minoria de la població i deixa fóra del corrent a la gran majoria de població que viuen sota el llindar de la pobresa.

10.4 Taules

Taula 1: Producció, importació i consum de petroli i gas natural de la Xina

Xina (2010)	Producció total de gas natural	Consum de natural	gas Exportacions netes / importacions (-)
Milers de milions de “Peus” cúbics (1 peu = 30,48 cm)	3,334	3,768	-435

Xina (2009)	Producció total de petroli	Consum de petroli	Exportacions netes / importacions (-)
Milers de barrils per dia	3,995.62	7,867.32	-3,871.70

Font: U.S. Energy Information Administration (2009-2010). [Data de consulta: 17/11/2011]

Les taules mostren els balanços en el producció, importació i consum de dos recursos energètics bàsics: el petroli amb dades del 2009 i el gas natural amb dades del 2010. En el cas de la producció d'ambdós recursos està limitat per la quantitat existent, la tecnologia per l'extracció i la política per regular els preus dels recursos fòssils. D'altra banda, el creixement econòmic xinès ve acompanyat d'un major consum industrial i domèstic dels recursos energètics i en l'últim cas hi contribueix l'augment del poder adquisitiu general.

Xina sempre havia sigut autosuficient abans d'aquest impressionant creixement i ara es basa en la importació dels recursos en qüestió. El consum de petroli duplica la producció xinesa i per tant s'ha d'aprovisionar de l'exterior, principalment del Pròxim Orient però amb un paper creixent dels productors africans. Referent al gas natural, el seu consum supera lleugerament la producció i s'espera que es mantingui constant: per una banda la utilització del gas natural com a recurs domèstic per la cuina i escalfar l'aigua augmentarà però d'altra banda l'augment general de les temperatures disminuirà el consum del gas per la calefacció.

Taula 2: Distribució de la població emigrant xinesa a l'Àfrica

 Sud-àfrica	350.000	2009
 Angola	100.000	2007
 Egipte	100.000	2010
 Madagascar	60.000	2007
 Nigèria	50.000	2008
 Etiòpia	45.000	2010
 Maurici	30.000	2007
 Reunió	25.000	1999
 Zàmbia	20.000	2003
 Moçambic	12.000	2007
 Kenya	10.000	2007
 Tanzània	10.000	2008
 Ghana	7000	2008
 Botswana	6000	2009
 Camerun	2000	2008
 Senegal	2000	2008
 Seychelles	1000	1999

Font: Wikipedia. (2011) [Data de consulta: 20/09/11]

La taula ens mostra la distribució de la diàspora xinesa a l'Àfrica, en altres paraules, la distribució geogràfica dels immigrants xinesos a l'Àfrica. No obstant, en aquesta font no apareixen les minories xineses en altres països africans.

Els tres països que lideren la llista són: Sud-àfrica amb 350.000, Angola amb 100.000 i Egipte també amb 100.000 xinesos. Les característiques comunes que comparteixen aquests estats són:

- Situació soci-econòmica relativament estable (Egipte abans de la Primavera Àrab).
- Oportunitats laborals / empreses rellevants.
- Gran receptora de la inversió directa de la Xina.

D'altra banda es pot observar que els països amb més immigrants xinesos corresponen a aquells que estan situats a prop del mar i que tenen grans ciutats on s'hi creen més oportunitats laborals. També hi destaquen els nivells de vida generals, els serveis socials i el clima de la zona.

Taula 3: IED anual de la Xina en regions de l'Àfrica subsahariana

Country/Region	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Africa	317.43	391.68	519.86	1574.31	5490.55	1438.87	2111.99
Angola	0.18	0.47	22.39	41.19	-9.57	8.31	101.11
Congo DR	11.91	5.07	36.73	57.27	23.99	227.16	236.19
Ethiopia	0.43	4.93	23.95	13.28	9.71	74.29	58.53
Kenya	2.68	2.05	0.18	8.90	23.23	28.12	101.22
Madagascar	13.64	0.14	1.17	13.24	61.16	42.56	33.58
Niger	1.53	5.76	7.94	100.83	-0.01	39.87	196.25
Nigeria	45.52	53.30	67.79	390.35	162.56	171.86	184.89
South Africa	17.81	47.47	40.74	454.41	4807.86	41.59	411.17
Zambia	2.23	10.09	87.44	119.34	213.97	111.80	75.05

milions de \$ U.S.

Font: MOFCOM, 2010 Investment Report (2011). [Data de consulta: 17/11/2011]

La taula ens presenta els majors valors de la IDE anual de la Xina invertit en diversos països de l'Àfrica subsahariana en el període del 2004 al 2010. Com a conjunt africà, la IDE xinesa de 2010 ha crescut un valor absolut de 1794,56 milions de \$ U.S. o el 565,34% respecte la dada inicial de 2004.

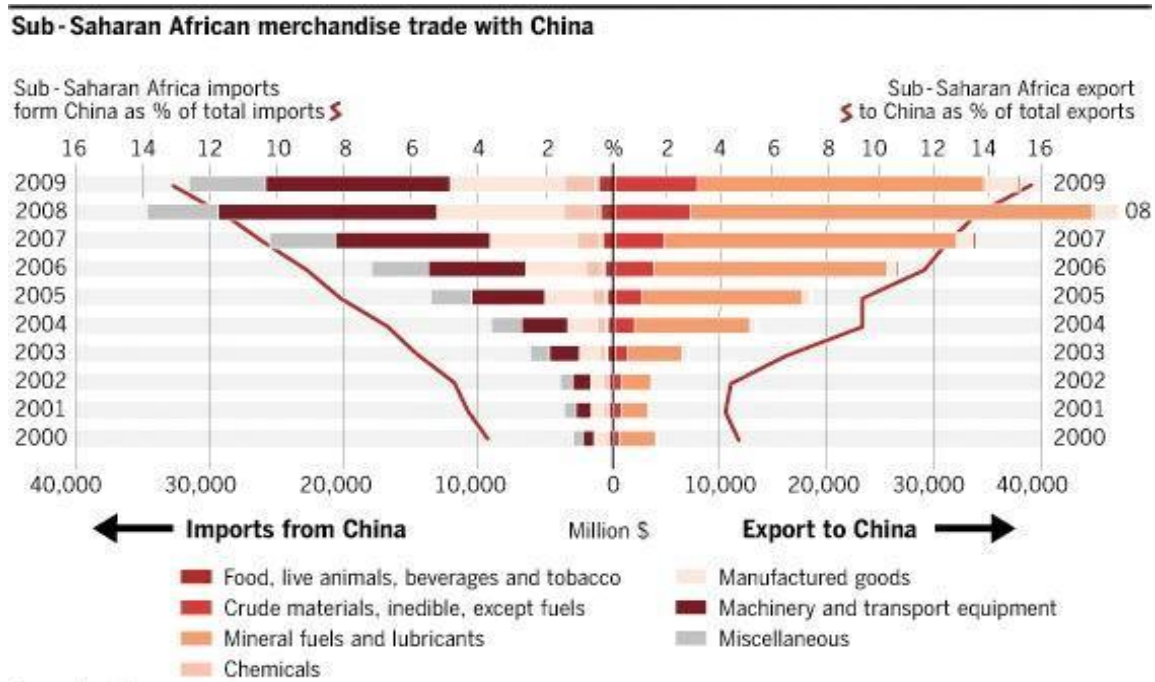
Fins al 2007, la participació xinesa en l'Àfrica subsahariana era relativament escassa però creixia establement; a partir d'allà hi ha hagut diversos daltabaixos en la IED: les majors inversions que es van produir el 2008 i 2010 amb la inversió de 5490,55 i 2111,99 milions de \$ U.S. respectivament. Tanmateix, el 2009 amb l'impacte de crisi de l'euro es van reduir considerablement la inversió i només va arribar a 1438,87 milions de dòlars, menys de la mitat que l'any anterior. De manera individual, cada país subsaharià també presenta aquesta tendència al creixement de la IED fins al 2008 i una davallada crítica al 2009 seguida d'una recuperació destacable en diversos països al 2010.

El país africà que té més pes dintre la IED xinesa és Sud-àfrica ocupant un 19,46% de la inversió directa fins al 2010. Altres països com el Níger, Nigèria o la R.D. del Congo també un paper destacable en l'absorció de la inversió xinesa. La destinació del recursos xinesos respon principalment als seus interessos econòmics, concretament els recursos fòssils i minerals. Aquesta tendència es pot observar comparant aquesta taula amb la font "Mapa 2: Recursos naturals de l'Àfrica".

Segons la informació que ens el valor de la IED xinesa a l'Àfrica corresponia a tan sols 681 milions de U.S. dòlars però en un període de 9 anys aquest ha crescut un 1265% fins a arribar a 9.300 milions al 2009. Des de el 2003 fins al 2006 l'augment de la IED ha estat progressiu, però del 2006 endavant els valors han ascendit exponencialment. El major creixement es va experimentar al període 2007-2008 amb un ascens d'un valor de 3.500 milions de dòlars aproximadament, és a dir, un 77,77% respecte el valor de 2007.

La distribució de les inversions xineses en els sectors econòmics africans ha variat poc però han sorgit nous sectors on anteriorment no s'havien arriscat. Per una banda, els sectors predominants al 2000 són l'extracció de recursos (27,6), la manufactura (46,3) i els serveis (18,3%). El 2009, l'extracció de recursos i la manufactura segueixen sent els sectors dominants amb 29,2% i 22% respectivament però aquest últim ha cedit lloc al sorgiment de la construcció, els serveis financers, el comerç en detall i la ciència i la tecnologia.

Gràfica 2: Comerç de l'Àfrica subsahariana amb la Xina

Font: UNCTAD (2010). [Data de consulta: 19/08/11]

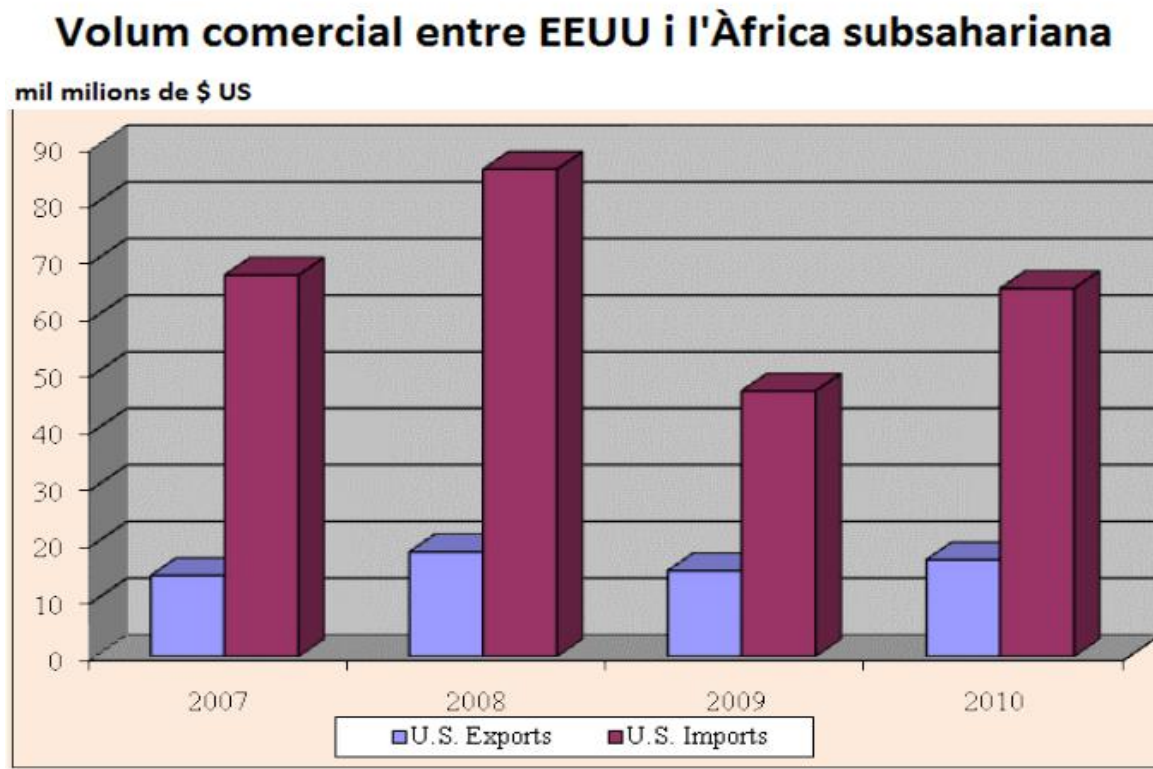
Aquesta gràfica ens presenta informació sobre el volum de comerç de l'Àfrica subsahariana amb la Xina al llarg d'un període de 9 anys. Hi consten els valors del comerç bilateral i la classificació del tipus de productes comercials.

Podem observar que el volum comercial subsaharià-xinès des de l'any 2003 fins al 2007 hi ha un creixement accelerat del comerç bilateral respecte els anys anteriors. El 2008 s'experimenta un creixement explosiu del volum comercial amb una tendència positiva del balanç comercial subsaharià.

L'Àfrica subsahariana importa una gran ventall de productes, amb la major presència d'elements de transport, maquinària i productes manufacturats. D'altra banda l'exportació subsahariana a Xina hi falta diversitat: el dominant volum de l'exportació de petroli, minerals i altres matèries primeres. Això és degut al ràpid desenvolupament xinès, amb un procés d'industrialització massiu que requereix l'aprovisionament exterior de recursos natural.

El 2009 hi ha hagut una davallada tant en la importació com l'exportació amb Àfrica subsahariana i això és degut l'inici de la crisi econòmica i financera global (2008) originada als EEUU. L'impacte econòmic internacional produït va generar desconfiances i inseguretats en els inversors però també va fer fluctuar les divises i els valors borsaris mundials.

Gràfica 3: Comerç dels EEUU amb l'Àfrica subsahariana

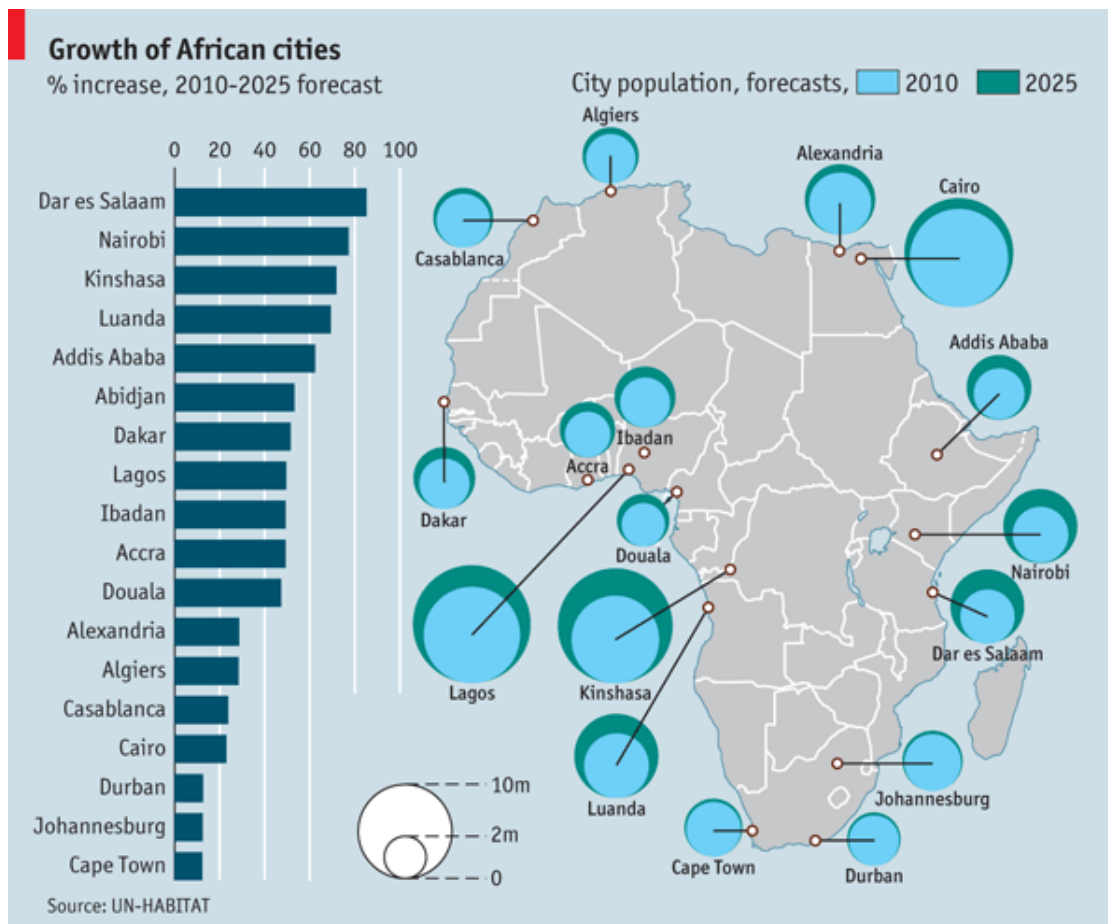
Font: U.S. Department of Commerce. U.S.-African Trade Profile. (2010) [Data de consulta: 20/09/11]

La gràfica 3 ens mostra el volum de comerç entre els EEUU i l'Àfrica Subsahariana sota l'acord de l'AGOA entre el 2007 i 2009. Segons la font, l'Àfrica subsahariana manté un balanç positiu d'aquest vincle comercial amb una aclaparadora diferència entre les importacions i exportacions.

Les importacions subsaharianes s'han mantingut establement sobre els 10.000 milions mentre que les exportacions als EEUU ha patit grans turbulències amb la màxima oscil·lació entre 2008 i 2009 quan va descendir a la meitat. Les causes d'aquest canvi sobtat és l'impacte de la Crisi del Deute Sobirà de la Eurozona i els problemes amb el deute de les arquitectures americanes. D'altra banda les importacions de l'Àfrica subsahariana s'ha mantingut constant degut a la distància econòmica respecte les potències occidentals.

El comerç subsaharià amb EEUU presenta unes característiques comunes del comerç amb Xina, és a dir, al llarg dels últims anys s'ha incrementat el volum comercial però el 2009 ambdós casos van patir les repercussions de la crisi econòmica iniciada el 2008. No obstant, el balanç comercial és molt més equilibrat en el cas de Xina i aquest vincle seguirà creixent paral·lelament amb les inversions (veure gràfica 1: IED acumulada de la Xina a l'Àfrica).

Gràfica 4: Urbanització de l'Àfrica

Font: The Economist online (13/12/10) [Data de consulta: 19/08/11]

Aquesta font ens presenta un pronòstic del creixement de les ciutats africanes en els pròxims 15 anys realitzat pels experts de la revista econòmic The Economist. Personalment crec que el l'explosió demogràfica amb la reducció de la mortalitat i la millora del benestar repercutirà directament a les ciutats, especialment aquelles que se situen a prop les zones de rurals que no puguin satisfer la gran demanda laboral. Per tant confio en que aquestes prediccions són probablement encertades.

Més d'un terç dels 1.000 milions d'habitants d'Àfrica viuen actualment en zones urbanes, però pel 2030 aquesta proporció s'haurà elevat un 50%. Segons el mapa veiem que la distribució de les ciutats amb major potencial de creixement correspon a les ciutats i capitals costaneres amb un potencial econòmic impulsat pel sector comercial i el turístic.

No obstant, l'escassetat d'aliments i l'aigua, la infraestructura deficient i la manca d'habitatge són alguns dels problemes que enfronten els governs durant la ràpida urbanització.

10.6 Entrevista a Cheng Jie Li Chen

Nom: Cheng Jie Li Chen

Nombre de socis: Victor Qiu, Michael Liu, Enrique Liu i Ken (total 5 socis)

Estructura jur àdica: Societat limitada (S.L.)

Sector i activitat econòmica: Inversió immobiliària: compra de terrenys, construcció d'edificis i la seva venda.

Lloc i any d'establiment: Nairobi, Kenia, al Juny 2010

Nombre de treballadors: la plantilla és 3 administratius i la resta de treballadors són subcontractat d'altres empreses.

- ***Perquè tu i els teus socis vau decidir invertir en aquesta part de l'Àfrica i no en una altre país?***

El motiu pel que vam invertir a Kenia és perquè és el centre econòmic de l'est d'Àfrica. En aquesta regió Kenia té la major influència econòmic i diplomàtica. A més, en relació als països que l'envolten té una millor estabilitat política, econòmica i social. Per això jo i els altres socis creiem que Kenia té un gran futur.

- ***Quin és el règim econòmic que hi ha, una economia planificada o una de mercat lliure?***

L'economia és de mercat, sense planificació, no com el model xinès. De fet el sistema econòmic de Kenia segueix el model britànic, és a dir, disposa de les mateixes institucions com la borsa de valors, el sistema financer o l'agència tributària.

- ***Hi ha un govern molt burocràtic? Per tant, us va costar molt engegar la feina i, vau haver de pagar "per sota m'à"?***

Teòricament, el sistema és perfecta, marcat per la Constitució i les lleis. Els normes, els papers i els tràmits són determinats, però en la realitat no s'aplica la teoria adequadament. Per exemple en l'administració, els tràmits generalment funcionen amb diners en negre. Això no ho consideren com a corrupció sinó una manca de competències de l'Estat per aplicar

correctament la llei. No obstant, això ens va facilitar en certa manera l'inici de la nostra empresa ja que teníem un capital previ per "pagar" els tràmits.

- ***Quines facilitats us va oferir les autoritats locals per la formació d'empreses estrangeres?***

No ens han ofert cap facilitat respecta a la resta, les empreses estrangeres a Nairobi, i a l'Àfrica en general, estan sotmeses a uns procediments i a unes normatives estandarditzades, és a dir, no hi ha cap afavoriment per ser estranger. Tanmateix vam trobar molt fàcil l'establiment de la nostra empresa perquè la política afavoria la inversió econòmica i la formació d'empreses emprenedores.

- ***Com vau finançar la constitució de l'empresa? Veu rebre algun suport econòmic d'alguna institució?***

En el nostre cas, vam disposar de crèdit bancàries locals, 3 o 4 institucions bancàries van estar disposades a oferir-nos crèdits amb condicions normals. El suport financer que ofereixen a Kenia, és per mi, una de les més importants l'actuació dels bancs en el món laboral.

- ***Parlant del sistema financer, podries explicar com és? Em refereixo si es regeix per les mateixes normes que el sistema financer espanyol.***

El sistema financer de Kenia s'ha internacionalitzat seguint el model britànic, és a dir, el funcionament financer és igual al europeu. La presència de bancs i entitats financeres estrangeres és molt normal, sobretot si provenen d'Europa o Xina, però també hi ha també bancs africans com el Diamond Trust Bank (DTB), que és el que utilitzem nosaltres.

- ***Quines relacions manteniu amb altres empreses locals de Nairobi? I xineses? Heu desenvolupat algun projecte cooperatiu amb alguna?***

Les relacions que mantenim amb altres empreses de Nairobi és molt bona, principalment fem negocis amb empreses constructores les quals subcontractem per casi tot. La veritat es que depenen totalment d'ells. També tenim moltes bones relacions amb altres xinesos, aquestes però, només són professionals.

La nostra empresa coopera principalment amb altres empreses del sector, amb propietaris del terrenys i constructores. Realitzem la feina tots junt i finalment ens repartim els beneficis.

- ***Quin nivell d'implicació social creu que hi ha per part dels immigrants xinesos?***

Fins ara no gaire, principalment pel motiu de la llengua i la història, ara encara estem a la primera generació de xinesos a l'Àfrica, només fa uns 10 o 20 anys que [els xinesos] em començat a invertir allà. D'altra banda som ben vinguts perquè els africans reben ajudes del estat xinès i per això tenen bona consideració de nosaltres.

Els africans estan molt agraïts per la inversió total en infraestructures. Les carreteres, els ponts, els canals d'aigua i el subministrament de la llum han sigut bàsicament formació xinesa. També a la telefonia i internet hi ha hagut molts canvis, aquests serveis són molt bons, fins hi tot comparables als d'Espanya, ja que ara quasi tothom té un mòbil.

- ***Els 3 administratius de que parles són xinesos? Quines responsabilitats teniu els socis?***

El 3 administratius són kenyans locals i parlen anglès perfectament, cosa que s'agraeix significativament, ells s'encarreguen generalment dels tràmits i les tasques administratives. Nosaltres [els socis] tenim tasques diverses, uns supervisen la feina feta i es preocupen pels seus drets, altres s'encarreguen de les relacions públiques... D'altra banda, pel fet que subcontractem per la construcció, moltes responsabilitats no ens recauen a nosaltres sinó a l'empresa externa.

- ***Quin paper juguen els treballadors? Són constants?***

Els treballadors, i en generals els africans, són gent mandrosa i amb poca voluntarietat per treballar, el seu rendiment és normal. Normalment fan el mínim possible al treballar, però és cert que tampoc tenen un sou adequat que els motivi. També hi ha un problema amb la responsabilitat i la falta d'iniciativa. Crec que tot això prové de la falta d'educació, el malestar de la societat i la herència cultural. El fet que hagin estat sotmesos durant tant de temps sota l'esclavisme i després el colonialisme ha establert la base cultural actual. És clar, també hi ha molta excepcions, hi ha africans molt intel·ligents, determinats i treballadors.

- ***Quan parles del sou i que els treballadors no estan motivats, hi ha lleis que regulin el mercat laboral?***

La legislació laboral de Kenya també segueix un model similar al europeu, és a dir, els treballadors tenen un conjunt de drets i obligacions que s'han de respectar. A la pràctica, no obstant, drets sovint no es compleixen com marca la llei.

Sobre aquest tema hi ha un fet curiós i és el dels horaris laborals. Els treballadors i els empresaris respecten molt els descansos, especialment els caps de setmana. Un dels motius principals és la religió cristiana i musulmana que requereixen temps per practicar-les.

D'altra banda, la llei incentiva la participació local [kenyana] per afavorir al país, en el nostre cas tenim en Ken com a soci i els 3 administratius. Això també ens ajuda a l'empresa a integrar-se en el país i ens proporciona l'experiència i els coneixement que ens fan falta.

- ***A què es dedica la població? Com és aquest sou respecte l'economia?***

En la ciutat de Nairobi hi ha de tot, però en general pocs pagesos, molts obrers i molta gent treballant al sector dels serveis. També és important saber que casi la mitat de la població es concentra a Nairobi. En canvi en les àrees rurals predominen els pagesos.

Els sous en general donen per viure sense luxes, l'agricultura proporciona els aliments necessaris per alimentar tota la població de Kenya. El problema és que els preus ascendeixen més ràpidament que els ingressos i cada vegada es pateix més per viure adequadament.

- ***En aquest cas, com són els serveis socials? Hi ha hagut millores des de la teva arribada a Nairobi?***

Honestament, no he tingut gaires contactes amb servei social a Nairobi. Però he pogut veure que el nivell d'aquestes prestacions són de molt baix nivell, la mal estructuració i desorganització dels serveis públics fa que no sigui afectius i no colpeixin amb que haurien de fer. Hi ha molt pocs hospitals, no hi ha cobertura mèdica, la població només pot accedir a l'atenció mèdica gratuïta d'ONGS. Els millors serveis hospitalaris són privats i cars, però com que la majoria no hi pot anar, tenen molta probabilitat de morir per qualsevol cosa i per això hi ha alta mortalitat.

- ***Creu que hi ha molta desigualtat en la societat africana? Quins recursos naturals i energètics disposen?***

La desigualtat és molt clara, hi ha gent amb molts diners i altres que no tenen per menjar. Això ho podem veure, en la vista panoràmica de la ciutat de Nairobi: al centre econòmic hi ha edificis moderns i luxosos mentre que la majoria viu en suburbis i cabanyes als voltants. Comparat amb Espanya, la desigualtat a Àfrica és immensa ja que no hi ha classe mitjana benestant.

M'agradaria parlar de l'aigua. L'aigua de Nairobi és molt bruta i la gent no disposa de sistemes de filtració i neteja. Les depuradores ja són part del projecte que porta a terme Xina però encara no han arribat. L'accés a l'aigua i altres recursos quotidians per part de la població és difícil, però molt millor comparant-ho amb fa 5 anys.

- ***Com ha afectat la crisi del 2008 a l'economia i la societat local? Pot posar algun exemple?***

Al 2008 encara no havia estat a Nairobi, però veig que actualment estan desenvolupant-se. Ara hi ha molta més activitat econòmica i financera que el primer període que vaig passar allà. A més, com sol passar en economies creixents, els valors dels pisos ascendeixen i també la inflació de moneda i altres productes. L'únic inconvenient és que la riquesa no ascendeix al mateix nivell i molta gent no pot pagar per aquest preu creixent. Generalitzant, es pot dir que el país i l'economia està millorant.

- ***Quina opinió tenen els nadius respecte la presència xinesa? I els vostres treballadors?***

En general, la gent local creu que els xinesos són uns bons socis o companys amb els qui s'hi pot treballar, ens defineixen molts cops com ràpids i eficaços a l'hora de treballar, per això els agrada molt la presència xinesa. Això diria que és el que pensen ara, però no sé què passarà al cap d'uns anys quan la presència xinesa sigui més significativa.

Moltes gràcies pel seu temps i la seva col·laboració